

25 dekabr 2020-ci il
№44 (8908)

www.muallim.edu.az
muallim@edu.gov.az

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

**Təhsil
millətin
gələcəyidir!**
Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Heydər ƏLİYEV, Ümummilli lider

**“Mən həmişə fəxr etmişəm,
bu gün də fəxr edirəm ki, mən
AZƏRBAYCANLIYAM”**

**Şuşasız
Qarabağ,
Qarabağsız isə,
ümumiyyətlə,
Azərbaycan
yoxdur**

**Biz öz
torpaqlarımızın
bir qarışını belə heç
vaxt Ermənistanına
verməyəcəyik,
- bunu onlar
bilməlidirlər**

**Azərbaycan
bütün dünya
azərbaycanlılarının
tarixi Vətəni,
doğma ata-baba
ocağıdır**

İlham ƏLİYEV: Qarabağ Azərbaycandır! Yaşasın Azərbaycan əsgəri! Yaşasın Azərbaycan!

Bizim xarici tərəfdaşlarımız bu məlumatı bizə çatdırıblar ki, ən inkişaf etmiş ölkələrin ali hərbi məktəblərində Azərbaycanın döyüş taktikası, bizim əməliyyatlar öyrənilir və bu, müasir döyüş taktikasıdır.

Bu gün vaxtilə işğal edilmiş torpaqlarda Azərbaycan Bayrağı dalğalanır. Bu gün Ali Baş Komandan kimi, mən azad edilmiş bu torpaqlarda əsgərlərlə görüşürəm.

Dekabrın 10-da Zəfər paradı keçirildi. Zəfər paradında biz düşmənin məhv edilmiş və qənimət götürülmüş texnikasını nümayiş etdirdik və öz hərbi potensialımızı nümayiş etdirdik.

Bizim gücümüz birliyimizdədir. Biz birlik nümayiş etdirmişik, əzmkarlıq nümayiş etdirmişik, qəhrəmanlıq nümayiş etdirmişik və bunun nəticəsində dəmir yumruqla düşmənin başını əzib öz doğma torpaqlarımızı azad etmişik. Qarabağ Azərbaycandır! Yaşasın Azərbaycan əsgəri! Yaşasın Azərbaycan!

Emin Amrullayev

24.12.2020

Bu gün #Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, #MüzəffərAliBaşKomandan, “Qələbə” sözünü Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazan cənab İlham Əliyevin doğum günüdür.

Doğum gününüz mübarək, cənab Prezident!

#QalibOrdununQalibAliBaşKomandanı! #BizSizinləyik!

Məişət zorakılığı və uşaq hüquqları mövzusunda videokonfrans

Dekabrın 18-də Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi “Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığı ilə mübarizəyə dair 2020-2023-cü illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” və “Uşaqlara dair Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2020-2025-ci illər üçün Fəaliyyət Planı”nda nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasından irəli gələn məsələlərin müzakirəsi ilə əlaqədar dövlət orqanları və digər qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə videokonfrans formatında tədbir keçirib.

Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova konfrans mövzusunun çox aktual olduğunu vurğulayaraq pandemiya və hərbi vəziyyət şəraitində ölkə əhalisinin sosial-iqtisadi vəziyyətini, təhlükəsiz həyatını və hüquqlarının qorunmasını diqqətdə saxladığını bariz nümunəsi kimi adıçəkilən sənədlərin qəbuluna görə ölkə Prezidentinə təşəkkürünü bildirib, həmçinin videokonfrans iştirakçıları Vətən müharibəsinin uğurla başa çatması və Zəfər bayramı münasibətilə təbrik edib.

Baş nazirin müavini Əli Əhmədov çıxış edərək dövlət siyasətində uşaqlara qayğı, uşaq hüquqlarının qorunması, təhsil alması, sağlam böyüməsi və həyata hazırlanması üçün geniş proqramın mövcud olduğunu və həmin proqramın həyata keçirilməsi üçün bir sıra dövlət qurumlarının sistemli şəkildə fəaliyyət göstərdiyini qeyd edib. Uşaqlarla bağlı cəmiyyətdə mövcud olan problemlərə toxunan Əli Əhmədov qeyd edib ki, qəbul olunmuş sənədlərin həyata keçirilməsi ardıcıl surətdə mövcud olan problemlərin aradan qaldırıl-

masını təmin etmiş oldu.

Daha sonra qeyd edilən sənədlərdən irəli gələn məsələlərlə bağlı çıxış edən Bahar Muradova vurğulayıb ki, məişət zorakılığı Milli Fəaliyyət Planı məlumatlandırma və maarifləndirmə tədbirlərinin, habelə zorakılığa yol verilməməsinin təşvi-

qi, zərər çəkmiş şəxslərin aşkarlanması və erkən identifikasiyası, bu şəxslərin müasir standartlara uyğun yardım xidmətləri ilə təmin olunması, məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin səmərəli müdafiə sistemlərinin formalaşdırılması və digər tədbirləri özündə ehtiva edir.

“Azərbaycan Respublikasının Uşaqlara dair 2020—2030-cu illər üçün Strategiyanı” haqqında məlumat verən Komitə sədri bildirib ki, Strategiyanın məqsəd ölkə üzrə uşaqların müdafiə sistemini Konstitusiyamızın tələblərinə və BMT-nin “Uşaq hüquqları haqqında Konvensiyası”nın prinsiplərinə tam uyğunlaşdırmaqdan ibarətdir. Diqqətə çatdırıb ki, uşaqların müdafiəsi və inkişafı, hüquqlarının qorunması dövlətin sosial siyasətində mühüm yer tutur. Bu gün Azərbaycan əhalisinin 26.2 faizini uşaqlar təşkil edir. “Uşaqlara dair Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2020—2025-ci illər üçün Fəaliyyət Planı”nın Azərbaycan Respublikasında uşaq siyasətinin əsas hədəflərini müəyyən edən uşaqlara dair strategiyanın icrasını təmin etmək üçün iclasda iştirak edən qurumların nümayəndələri ilə cari ilin iyul-avqust aylarında birgə hazırlanmış birinci Fəaliyyət Planı olduğunu qeyd edərək sənədin məqsədinin uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində çevik institusional mexanizmlərin formalaşması və aidiyyəti orqanların (qurumların) qarşılıqlı fəaliyyətinin təmin edilməsi olduğunu vurğulayıb. O, “Uşaqlara dair Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2020—2025-ci illər üçün Fəaliyyət Planı”nın bəndləri üzrə məlumatların vahid platformada toplanılması və elektronlaşdırılmasının vacibliyini qeyd edərək əlavə edib ki, bu, icraçı qurumlara vahid platforma üzərindən müvafiq məlumatların daha çevik formada ötürülməsi işində vacib rol oynayacaq.

İnsan hüquqlarının müdafiəsi və məişət zorakılığının qarşısının alınması istiqamətində güclü qanunvericilik bazasının mövcud olduğunu diqqətə çatdıran Ombudsman Səbinə Əliyeva bildirib ki, qadın və uşaq hüquqlarının qorunması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Vurğulanıb ki, Fəaliyyət Planlarında Ombudsmanın icrası üçün nəzərdə tutulmuş bəndlər üzrə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi istiqamətində bundan sonra da hərtərəfli iştirak təmin ediləcək.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov bildirib ki, uşaqların inkişaf strategiyası ilə bağlı qəbul edilən milli fəaliyyət planı çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Ümumiyyətlə, Təhsil Nazirliyi hər iki milli fəaliyyət planının icrası istiqamətində artıq fəaliyyətə başlayıb. Nazir müavini qeyd edib ki, ölkəmizin təhsil sistemində təxminən 2 milyon uşaq və gəncin təhsil aldığı nəzərə alaraq nazirlik qeyd olunan sənəd üzrə öz öhdəsinə düşən məsuliyyəti dərk edir və həyata keçirilməsi istiqamətində lazım olan bütün addımları atacaq.

Ömək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Hidayət Abdullayev çıxışında məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin müdafiəsi istiqamətində nazirlik tərəfindən görülən işlər və akkreditasiya olunmuş yardım mərkəzlərinin yaradıldığını qeyd edərək, bu mərkəzlərin fəaliyyət istiqamətləri haqqında məlumat verib.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Fidumə Hüseynova çıxışında bildirib ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən hər iki Fəaliyyət Planı ciddi şəkildə təhlil olunmuş və müəyyən edilən müvafiq bəndlər mütləq vəzifə kimi qəbul edilib.

Yekun nitqi ilə çıxış edən Baş nazirin müavini Əli Əhmədov, ölkə Prezidenti tərəfindən təsdiqlənmiş sənədlərin icrasının ciddi şəkildə həyata keçirilməsi və icra prosesi ilə əlaqədar təklif və tövsiyələrini səsləndirib, faydalı müzakirə üçün videokonfrans iştirakçılarına təşəkkür edib.

V Beynəlxalq Meqapolislər Olimpiadasından 7 medal

16-22 dekabr tarixlərində Moskva şəhərinin təşkilatlığı ilə virtual formada V Beynəlxalq Meqapolislər Olimpiadası keçirilib.

Dünyanın 31 meqapolisinin iştirak etdiyi və fizika, kimya, riyaziyyat, informatika fənləri üzrə təşkil edilən beynəlxalq olimpiadada məktəblilərimiz uğurla çıxış edərək ümumilikdə 7 medal qazandı.

Belə ki, riyaziyyat fənni üzrə Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü Respublika liseyinin X sinif şagirdləri Amin Cəfərzadə və Toğrul Abbasov gümüş

medal əldə edib. Fizika fənni üzrə Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziyasının XI sinif şagirdləri Sırac Yəhyazadə və Murad Bəşirov, kimya fənni üzrə BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyinin X sinif şagirdi Nəriman Şirinli və Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyinin XI sinif şagirdi Xanım Yaqublu, informatika fənni üzrə Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi Amin Cəlilov isə bürünc medala layiq görüldü.

Qeyd edək ki, informatika fənni üzrə beynəlxalq olimpiadalarla hazırlıq dərsləri "Azercell" Telekom şirkətinin dəstəyi ilə həyata keçirilib.

Onlayn müsahibələrin ilk mərhələsi başa çatdı

Namizədlərin İKT bacarıqlarının zəifliyi və ya müsahibəyə qoşulmaq üçün hazırlanan təlimat videolarını izləməməsi də onların müsahibələrə qoşulmasında çətinlik yaradıb

vaxt ayırıb. Lakin bu vaxt mövcud situasiya-dan asılı olaraq dəyişib.

Namizədlər şəxsi səhifələrində qeyd olunan tarixdə elektron poçt ünvanlarına göndərilən keçid linkinə daxil olmaqla müsahibəyə qoşulublar. Xatırladaq ki, müsahibə proqramı əvvəlcədən Təhsil Nazirliyinin və İnsan Resursları mərkəzinin rəsmi facebook səhifəsində və saytında yerləşdirilib.

Onlayn müsahibələrdə hər hansı fənn və ya bölgə üzrə bölgü aparılmayıb

Qeyd edək ki, müsahibələrin onlayn formatda keçirilməsi təcrübəsi artıq ötən ildən formalaşmışdır. Belə ki, 2019-2020-ci il üzrə müəllimlərin iş yerinin daimiləşdirilməsi müsabiqəsinin müsahibələri də onlayn formatda həyata keçirilib. Hazırkı müsahibələrin fərqi ondan ibarətdir ki, cari müsahibə mərhələsi zamanı hər hansı fənn və ya bölgə üzrə bölgü aparılmayıb və həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq olunan yerlərdə işə qəbul olunan şəxslər müsahibələrdə iştirak edə bilsinlər. Onlayn müsahibələr zamanı hər hansı bir səbəbdən müsahibələrə qoşulmaqda çətinlik çəkən şəxslərə İnsan Resursları mərkə-

zinin əməkdaşları müvafiq kömək edərək onların iştirakına şərait yaradıblar.

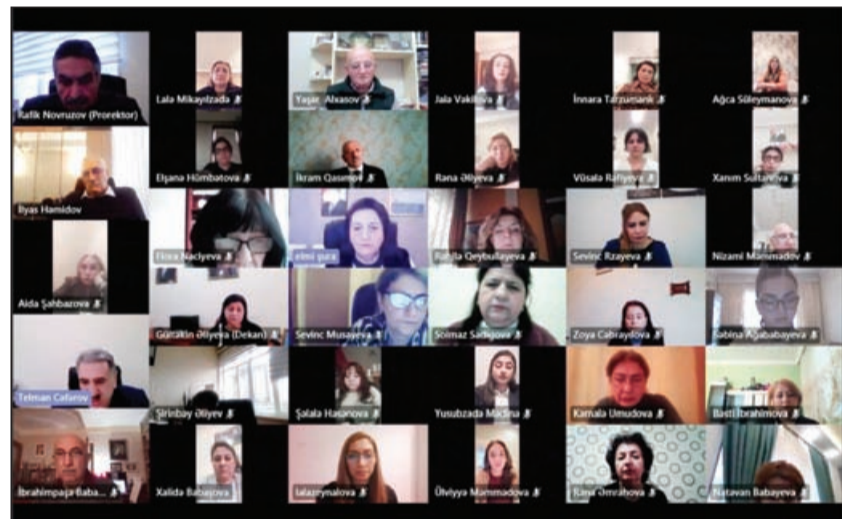
Maraqlıdır, bəs, onlayn müsahibələrdə çətinliklər nə ilə bağlı olub. Müşahidələr göstərib ki, bir çox hallarda internet problem olsa da, namizədlərin İKT bacarıqlarının zəifliyi və ya müsahibəyə qoşulmaq üçün hazırlanan təlimat videolarını izləməməsi də onların müsahibələrə qoşulmasında çətinlik yaradıb. Internet problemi ilə qarşılaşan namizədlər üçün işə gün ərzində və ya növbəti günlərdə müsahibədə yenidən iştirak etmək üçün şərait yaradıb. Qeydiyyat zamanı elektron poçt ünvanını düzgün qeyd etməyə şəxslər üçün də İnsan Resursları mərkəzinə fərdi qaydada müraciət etməklə poçt ünvanını dəyişdirmək imkanı verilib.

Hərbi xidmətdə olduğu üçün onlayn müsahibəyə qatılmayanlara imkan

Hazırda hərbi xidmətdə olduğu üçün onlayn müsahibə mərhələsində iştirak edə bilməyən şəxslər üçün növbəti müsahibələrdə yenidən müraciət etmək imkanı yaradılacaq.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

BSU-da onlayn beynəlxalq elmi-praktik konfrans

Dekabrın 24-də Bakı Slavyan Universiteti (BSU) rəhbərliyinin dəstəyi, Filologiya və xarici dil müəllimliyinin fakültəsinin təşəbbüsü və təşkilatlığı ilə onlayn formada "Filoloji elmlər innovativ tədqiqatlar kontekstində" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib.

Konfransda bir çox xarici ölkələrin, o cümlədən Rusiya Federasiyasının, Türkiyə Respublikasının, Çin Xalq Respublikasının, Macarıstan Respublikasının, Polşa Respublikasının, İspaniya Respublikasının, Çexiya Respublikasının, Belarus Respublikasının, Moldova Respublikasının, Gürcüstan Respublikasının, Qazaxıstan Respublikasının, Tacikistan Respublikasının, Qırğızıstan Respublikasının tanınmış universitetlərinin, elmi müəssisə və təşkilatlarının, həmçinin respublikamızın ali təhsil müəssisələrinin, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) müvafiq elmi-tədqiqat institutlarının alim-mütəxəssisləri, orta ixtisas təhsili müəssisələrinin və orta ümumtəhsil məktəblərinin nümayəndələri, gənc tədqiqatçılar iştirak ediblər. Konfrans "Filologiya elmləri" bölməsinə 114, "İctimai elmlər" bölməsinə 23, "Xarici dillər və onların tədrisi metodikası" bölməsinə 59, "Pedaqoji və psixoloji

elmlər" bölməsinə 31 məqalə daxil olub. Çap olunacaq topluya salınmış məqalələrin sayı 227-dir.

"Microsoft Teams" platforması vasitəsilə keçirilən beynəlxalq elmi-praktik konfransın plenar iclasını giriş sözü ilə açan BSU-nun rektoru, professor Nurlana Əliyeva konfrans iştirakçılarını salamlayıb və onlara elmi-pedaqoji fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb. Rektor Nurlana Əliyeva bildirib ki, konfransa daxil olmuş məqalələr hərtərəfli və təhsil sahəsinin bir çox istiqamətlərini əhatə edir. Fikir və təcrübə mübadiləsi, qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin, innovativ metod və üsulların öyrənilib tətbiq edilməsi baxımından bu konfrans mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Belə konfranslar inkişafa, tərəqqiyə, gənc nəslin təlim-təربiyəsinə, gənclərin yüksəkixtisaslı kadrlar və ləyaqətli vətəndaş kimi formalaşmalarına xidmət edir.

Rektor Nurlana Əliyeva qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı bu gün böyük Qələbənin sevincini, qürurunu yaşayır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı möhtərəm cənab İlham Əliyevin böyük siyasi iradəsi, qətiyyəti, çevik və dinamik fəaliyyəti, sərkərdəlik məharəti, möhtəşəm diplomatiyası və Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı nəticəsində xalqımızın 30 illik Qarabağ həsrətinə son qoyuldu. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq sə-

viyyədə tanınmış ərazi bütövlüyü təmin edildi. Rektor çıxışında bildirib ki, hazırda ölkəmizdə koronavirus pandemiyası səbəbindən BSU-da distant təhsil tətbiq edilir. Distant təhsil hazırda bütün dünyada ən geniş yayılmış təhsil formasıdır. BSU-da distant təhsilin səmərəli təşkil üçün bütün tədbirlər həyata keçirilir. Təhsil Nazirliyi bu istiqamətdəki fəaliyyətimizə lazımi dəstək verir.

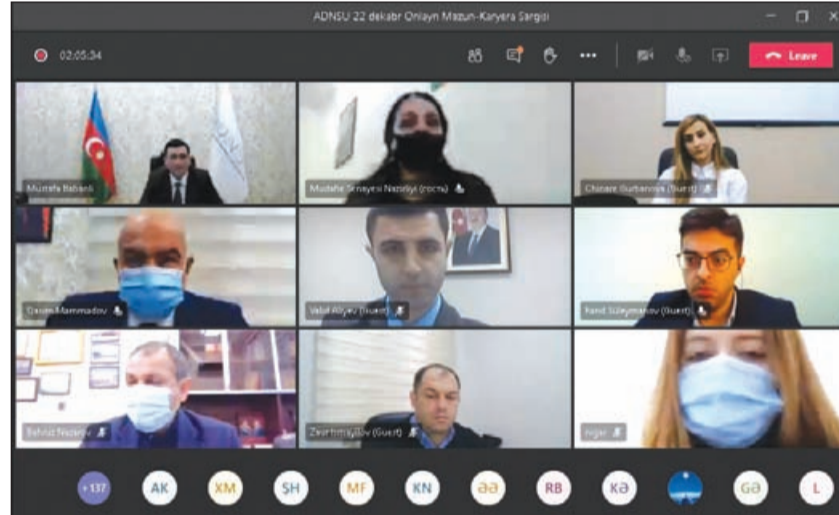
BSU-nun Elmi işlər üzrə prorektoru, professor Rafiq Novruzovun moderatoru olduğu beynəlxalq elmi-praktik konfransda universitetin Tədris işləri üzrə prorektoru, professor Telman Cəfərov, Müasir rus dili kafedrasının müdiri, professor İlyas Həmidov, Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, professor Rəhilə Qeybullayeva, İspaniyanın Valensiya Polixnik Universitetinin professoru Javier Orozko-Messana, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin professoru Leyla Vəzirova, Polşadakı Azərbaycan Evinin rəhbəri, magistr Lalə Zeynalova, BSU-nun filologiya və xarici dil müəllimliyinin fakültəsinin dekani, dosent Gültəkin Əliyeva çıxış edərək konfransın işinə uğurlar arzulayıblar.

Plenar iclasdan sonra konfrans öz işini 4 bölmədə - "Filologiya elmləri", "İctimai elmlər", "Xarici dillər və onların tədrisi metodikası" və "Pedaqoji və psixoloji elmlər" bölmələrində davam etdirib. Bölmə iclaslarında mürəzərlər dinlənilib, maraqlı və səmərəli müzakirələr aparılıb, filoloji elmlər sahəsində gələcək əməkdaşlıq perspektivləri ilə bağlı dəyərli fikirlər irəli sürülüb.

Bölmə iclasları başa çatdıqdan sonra bölmə moderatorlarının hesabatları dinlənilib, elm və təhsil sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin tətbiqi, müasir dövrümüzün yeni çağırışlarına uyğun olaraq innovativ tədqiqatların daha da genişləndirilməsi üçün müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Konfransın sonunda iştirakçılar sertifikatla layiq görülmüşdür. Qeyd edək ki, konfransın materialları ayrıca toplu şəkildə çap ediləcək və sertifikatlarla birlikdə iştirakçılara göndəriləcək.

ADNSU-nun IX Məzun-Karyera Sərgisində məzunlara 233 vakant iş yeri təklif edilib

Dekabrın 22-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində (ADNSU) yuxarı kurs tələbələri və universitetin məzunları üçün IX Məzun-Karyera Sərgisi keçirilib. Qlobal koronavirus pandemiyasının hələ də hökm sürdüyünü nəzərə alaraq sərgi Azərbaycan Respublikasında elan edilmiş karantin rejimi şəraitində onlayn formatda keçirilib. Sərgidə 56 dövlət qurumu və özəl şirkət tərəfindən 233 vakant iş yeri təqdim olunub.

Sərgidə çıxış edən ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı dövlət və şirkət nümayəndələrinə təşəkkürünü bildirib. O, Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarının azad edilməsi, xalqımızın Vətən Müharibəsində tarixi zəfər qazanması münasibətilə iştirakçıları təbrik edib, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan əsgər və zabitlərimizə Allahdan rəhmət diləyib.

ADNSU-da müasir sənaye və iqtisadiyyatın tələblərinə uyğun kadrların yetişdirildiyini söyləyən rektor, universitetdə ənənəvi olaraq keçirilən Məzun-Karyera sərgilərinin gənc mütəxəssislərin birbaşa şirkət nümayəndələri ilə təmas qurmasında və işlə təmin olunmasında mühüm platforma olduğunu diqqətə çatdırıb. O, koronavirus epidemiyasının geniş yayılması və bununla bağlı ölkədə görülmə qabaqçılıq tədbirlərə uyğun olaraq universitetdə tədrisin onlayn formatda keçirildiyi, eyni zamanda ADNSU-nun İT sahəsində indiyə qədər əldə etdiyi təcrübənin onlayn tədrisin keyfiyyətinə müsbət

təsir etdiyini deyib. Bununla belə, tələbə və məzunlarımızın işlə təmin olunmasının hər zaman diqqətdə saxlanıldığını və bu istiqamətdə atılan addımlardan biri olaraq Məzun-Karyera sərgilərinin mühüm rol oynadığını vurğulayıb.

Sərgidə iştirak edən şirkətlərdən və dövlət qurumlarından Energetika Nazirliyinin Dövlət Qulluğu sektorunun müdiri Xəyalə Qurbanova, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kadrlar şöbəsinin müdiri Zaur İsmayılov, Azərenerji ASC-nin İnsan Resursları Departamentinin mütəxəssisi Çinarə Qurbanova, AzərGold QSC-nin İnsan Resursları üzrə aparıcı mütəxəssisi Valid Əliyev, Baktelekom MMC-nin İnsan Resurslarının İdarə Edilməsi Departamentinin baş mütəxəssisi Nigar Rəsulova çıxış edərək vakant iş yerləri və ADNSU tələbələrini gənc mütəxəssislər olaraq özlərini doğrultduqlarını, əməkdaşlıqdan məmnun olduqlarını bildiriblər.

Sərgi ADNSU-nun tələbə və məzunlarının aktivliyi şəraitində diskussiya ilə davam edib, rektor M.Babanlı onları suallarını cavablandırıb.

ADNSU-nun tələbə və məzunları career.asoiu.edu.az linki vasitəsilə ADNSU-nun rəsmi saytında yer alan Məzun-Karyera Mərkəzinə daxil olub vakant yerlərlə tanış ola, müvafiq şirkət və daha sonra vəzifəni seçib CV-lərini göndərə bilərlər. Qeyd edək ki, career.asoiu.edu.az saytı cari il iyunun 11-də ADNSU-nun onlayn formatda keçirilən VIII Məzun-Karyera Sərgisi zamanı yaradılıb. IX Məzun-Karyera Sərgisi zamanı yaradılıb. IX Məzun-Karyera Sərgisinin ilkin nəticələrinə növbəti ayın 15-də açıqlanacaq.

Təhsildə keyfiyyətə nəzarət etmək, mövcud vəziyyəti öyrənmək və təhsilalanların müasir çağırışlara nə qədər hazırlıqlı olduqlarını dəyərləndirmək, təhsilin keyfiyyətini beynəlxalq standartlarda qiymətləndirmək məqsədi ilə dünyada müxtəlif beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları mövcuddur. Ümumi təhsil sahəsində PISA, PIRLS və TIMSS əsas beynəlxalq qiymətləndirmə proqramlarından sayılır. Ölkəmiz hər üç proqramın iştirakçısıdır. Bu yazıda PISA haqqında məlumat verməyə və PISA direktoru Andreas Schleicherin təhsillə bağlı çağırışlarını çatdırmağa çalışacağam. Bu yerdə böyük qürur hissi ilə qeyd etmək istədim ki, cənab Andreas bu yaxında təşkil etdiyimiz və təşkilat komitəsinin sədri olduğum və 10 mindən çox iştirakçının qatıldığı "Təhsildə Yeni Çağırışlar Beynəlxalq Forum"da ilk dəfə olaraq azərbaycanlı auditoriya qarşısında çıxış edirdi və buna görə onun irəliləşməyə məqamlara xüsusi olaraq toxunmağa çalışacağam.

Öncə PISA-nın nə olduğuna baxaq. PISA (Programme for International Student Assessment) beynəlxalq şagird qiymətləndirilməsi proqramıdır. Bu proqram 15 yaşlı şagirdlərin oxu, riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə bacarıqlarını ölçür və onların global seriyasına baxır.

Tədqiqat "Yaşamaq üçün öyrənmək" devizinə əsaslanır və tədqiqatda bu suallara cavab axtarılır: Şagirdlər əldə etdikləri bilikləri necə istifadə edə bilirlər? Məktəblər onları yetkin həyata kifayət qədər hazırlayırmı? Məktəb şagirdlərin gələcəyini inkişaf etdirə bilirmi? Şagirdlər öyrəndikləri biliklərlə problemləri hansı formada həll edirlər? Sintez, təhlil və mühakimə yürütmə, dəyərləndirmə bacarıqları necədir? Bir sözlə, əsas məqsəd şagirdlərin məktəbdə öyrəndikləri bilik və bacarıqları günlük həyatda istifadə etmə qabiliyyətlərini ölçməkdir. Əslində, PISA sadəcə bununla kifayətlənmir. Şagirdlərin motivasiyalarını, onların özləri haqqında fikirlərini, öyrənmə tərzlərini, məktəb və ailələri haqqında məlumatları da toplayır. Şagirdlərin öyrənmək istəkləri, dərslərdəki performansları və öyrənmə mühitinə aid məlumatları təqdim edir. Beləcə, şagirdlərin nəticələrini müqayisə və test etməklə təhsildə standartlaşmanı və inkişafı artırmağa çalışır.

PISA proqramı 2000-ci ildən İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development) tərəfindən 3 ildən bir təşkil olunur. Bu günə kimi 7 dəfə PISA dəyərləndirilməsi keçirilib. Yeri gəlmişkən, COVID 19 sonrası çətinlikləri əks etdirmək üçün PISA komandası 2021-də keçirilməsi planlaşdırılan PISA 2021-i 2022-də, PISA 2024-ü isə 2025-ci ildə keçirmək qərarı verib.

PISA-nın hər tədqiqatında oxu, riyaziyyat və təbiət elmlərindən biri əsas mövzu kimi götürülür. Məsələn, 2009-cu ildə oxu üzrə bacarıqları, 2015-ci ildə isə təbiət elmləri əsas mövzu kimi götürülüb. PISA 2018-də oxu savadlılığı ilə yanaşı maliyyə savadlılığı da nəzərə alınıb. PISA 2022 yaradıcı düşüncə testi ilə riyaziyyata fokuslaşacaq. PISA 2025 isə təbiət elmlərinə fokuslaşacaq və "Rəqəmsal dünyada öyrənmə" istiqamətini də əhatə edəcək.

PISA tədqiqatında 2000-ci ildən 90-dan artıq ölkə ümumilikdə 3 000 000 şagird iştirak edib. Tədqiqata qatılan məktəblilər kompüter proqramı vasitəsilə təsadüfi seçim əsasında müəyyən edilirlər. Tədqiqatın nəticələri mütləq deyil, 5 faiz xəta payı olan məlumat xarakterlidir.

PISA tədqiqatlarında istifadə edilən "savadlılıq" anlayışı, şagirdlərin bilik və potensialını inkişaf etdirmək və cəmiyyətə daha effektiv bir şəkildə qatılmaq və töhfə vermək üçün yazılı mənbələri tapmaq, istifadə etmək, qəbul etmək və qiymətləndirmək kimi müəyyən edilir.

PISA bacarıqları üç kateqoriyada qiymətləndirir: təməl, orta və yüksək. Təməl səviyyə sadə əlaqələr qurmaq,

- Məlumat əldə etmək və xatırlamaq
- Məlumat toplamaq və sərth etmək
- Öz düşüncələrini əks etdirmək və mətni dəyərləndirmək.

PISA sualları üç fərqli formada soruşur. Sualların təxminən yarısı 4-5 variantlı seçimdir, şagirdlər 4 və ya 5 variantdan birini seçirlər. Yaxud onlar razılıqlarını bəli və xeyr cavabları ilə bildirərək mümkün cavabdan birini seçirlər. Qalan suallar isə açıq tipli suallardır. Açıq suallar dörd müstəqil ekspert tərəfindən qiymətləndirilir.

Azərbaycan olaraq biz PISA-da 3 dəfə iştirak etmişik. Nəticələrimiz hədəfimizə çatmadı olsa da bu istiqamətdə islahatlar davam edir. Məlumdur ki, təhsil sistemimiz açıq tipli suallara, fənlərə inteqrasiyaya yeni keçid edir və şagirdlər üçün belə suallar yenidir. Şübhəsiz ki, islahatlar yaxın gələcəkdə nəticəyə təsir edəcək. Həm də bu sahədə Azərbaycanda xüsusi işçi qrupu mövcud-

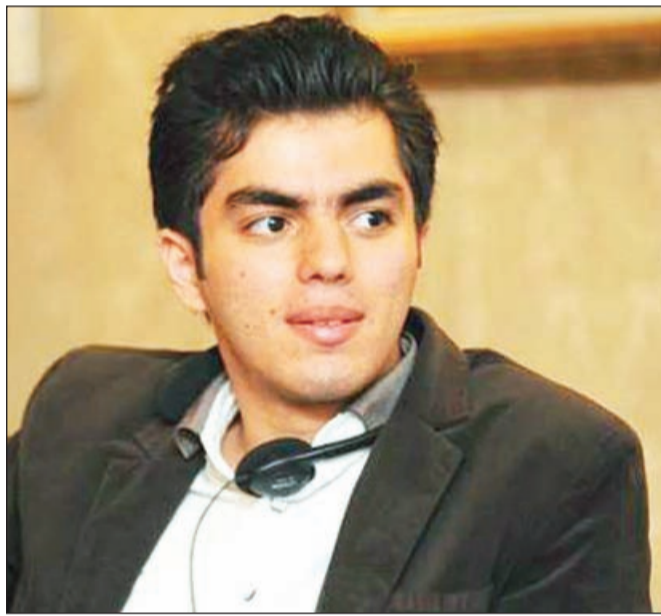
yollarını öyrətməkdir. Gələcəyin məktəbləri şagirdlərin mühakiməsini, tənqidi və yaradıcı düşüncəsini, şəxsi və ictimai fəaliyyətlərini daha səmərəli etmələrinə kömək etməlidir.

- Təhsildə ümumi uğur müəllimin uğurundan çox ola bilməz. Müəllimlər nə qədər yaxşıdırsa, təhsil sistemi bir o qədər yaxşıdır. Ən önəmli isə istedadlı insanları müəllim olmağa sövq etməkdir. Ən istedadlı müəllimləri ən çətin, ucqar rayonlara göndərmək lazımdır. Çin bunu çox yaxşı bacarıb.

- Müəllimlərə həmkarlarını müşahidə etmək üçün daha geniş imkanlar yaradılmalı, tədrisdə komanda ruhunun formalaşdırılmasına, şagirdlərin komanda ilə işləmə bacarıqlarına xüsusi önəm verilməlidir.

- Yaxşı müəllimlər tədqiqatçıdır, onlar yalnız dərslərdə yazılanları öyrətmirlər. Məsələn, Şanxaydakı müəllimlər daha az dərslər keçirlər. Çünki onlar vaxtlarının çox hissəsində yeni təlim texnologiyalarını inkişaf etdirirlər.

Təhsilə PISA yanaşması

Cəfər Mənsimi,
"T-Network" təhsil işçilərinin təcrübə və kommunikasiya platformasının koordinatoru

Yeni dünyanın təhsildən gözləntilərini əsas götürməliyik

məhdud sayda sərhlər vermək bacarığı olaraq dəyərləndirilir. Orta səviyyədə isə məsələyə sərth etmək getdikcə çətinləşir. Çünki şagirdlər açıq və bir qədər aydın verilməyən məlumatları taparaq əlaqələndirməli, sətirləti mənanı başa düşməlidirlər. Bu baxımdan, orta səviyyə daha dərin əlaqə qurmaq, daha əhatəli sərth vermək bacarığını irəlilədir.

Şagirdin mürəkkəb vəziyyətlər üçün açıq modellərlə effektiv şəkildə işlədiyini göstərir. Şagird daha çevikdir. O, öz sərhlərinə əsaslanan müzakirələr qura və bu müzakirələri əlaqələndirə bilər. Yüksək səviyyədə yer alan şagirdlər isə daha mürəkkəb, ziddiyyətli məqamlar üçün modellər hazırlaya və bu modellərlə işləyə bilər. Bu modellərlə əlaqəli kompleks problemlərin həlli üçün uyğun problem həlləmə strategiyalarını seçə, müqayisə edə və qiymətləndirə, ən xırda təfərrüatına qədər sərth edə bilər.

Riyaziyyat üçün tələb olunan bacarıqlar və şagirdin vəzifələri belədir:

- Yenidənqurma/sadə riyazi əməliyyatlar
- Əlaqələndirmək/bir problemi həll etmək üçün fərqli düşüncə və metodları bir araya gətirmək
- Riyazi nəticələr əldə etmək.
Təbiət elmləri üçün tələb olunan bacarıqlar isə belə sıralana bilər:
- Faktları elmi cəhətdən izah etmək
- Elmi araşdırma metodu dizayn etmək və qiymətləndirmək
- Məlumatları elmi olaraq sərth etmək.

Oxu bacarıqları ilə bağlı vəzifələr belədir:

dur və onlar təhlillər aparır, müəllimləri maarifləndirir.

Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, bu yaxında Andreas Schleicher ilk dəfə olaraq Azərbaycan auditoriyası qarşısında çıxış edərək təhsillə bağlı bir sıra çağırışını dilə gətirmişdi. Nə idi bu çağırışlar?

- Uğurlu təhsilin sirri hər uşağın öyrənmə potensialına güvənməkdir. Ən yaxşı təhsil sistemləri bütün şagirdlərini ən yaxşıya götürür.

- Şagird keçmişdəki ənənələrlə deyil, gələcək zaman üçün hazırlanmalıdır. Unutmayın ki, dəyişən bir dünyada yeni bacarıq növlərinə ehtiyac var.

- Müasir təhsilin məqsədi bilik verməkdən daha çox, yaradıcı yanaşmanı, tənqidi düşüncəni inkişaf etdirməyin

- Gələcəkdə müəllimlər fənlərə inteqrasiyadan daha çox istifadə etməyə yönələcək.

- Qeyri-müəyyənlik dövründə şagirdlər öz yollarını tapa bilməlidir. Bunun üçün verilən təhsil onların həyatında kompas rolunu oynamalıdır.

- Şagirdləri hər gün yeni formullar əzbərlətməyə sövq etsəniz, onlar dərslərdən soyuyacaqlar. Onlara o fənnin düşüncə tərzini aşılamaq lazımdır. Məsələn, riyaziyyatı götürək. Onlara formullar əzbərlətmək yerinə riyazi düşüncə tərzini aşılamaq lazımdır. Problemin səbəbini və mahiyyətini anlamaq düsturları əzbərləməkdən daha vacibdir.

- Şagirdlərdə hansı dəyərləri formalaşdıracağımıza dair açıq vizyonunuz olmalıdır. Çünki təhsilin gələcəyi sosial

dəyərlərdir. Açıq olmaq, fərqli mədəniyyətlərə hörmət, cəsarət, maraq əsaslıdır.

- Savadlılıq artıq məlumat tapmaq yox, bilik yaratmaqdır. Bir təcrübənin nəticələrini öyrətmək əvəzinə, şagirdlərə bir sınaq-təcrübə hazırlamaq daha effektivdir.

- Oxu savadlılığının əhəmiyyəti getdikcə daha da artır. Bu gün Google-dan bir sual soruşduqda yüzlərlə cavabla qarşılaşırıq. Kimsə sizə hansının doğru olduğunu söyləmir. Deməli, oxu savadlılığı, tənqidi düşüncə bacarığını inkişaf etdirmək xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

- Bütün şagirdlərin öz potensiallarını kəşf edəcək bir sistem inşa etməlisiniz.

- Təhsildə əsas diqqət həmişə inkişafa yönəldilməlidir. Şagirdlər necə daha yaxşı öyrənir, müəllimlər necə daha yaxşı öyrədirlər, məktəblər necə daha yaxşılaşır?

- Biliyi yaradıcı formada istifadə etmək bacarığı formalaşdırılmalıdır. Əzbəçilikdə yox, yaradıcılıqda yaxşı olmağa cəhd edilməlidir.

- Google onsuz da hər şeyi bilir. Smartfonunuz məktəbdə öyrəndiklərinizin çoxunu edir. Deməli, təhsildə məqsəd bir smartfon kimi ağıllı olmaq yox, insan təbiətinin fərqli qabiliyyətlərindən istifadə etmək və bunu daha da inkişaf etdirmək olmalıdır.

- Təhsildə zəif nəticənin əsas səbəblərindən biri bu suallara cavabdan qaçmaqdır: Elmi araşdırma nədir, bir alim hansı suallara cavab verə bilər, mən hansı fərziyyəni inkişaf etdirə bilərəm? Onu necə yoxlaya bilərəm? Həm də düşüncəniz: internetdən tapıla biləcək məlumatla sahib olmağın mənası nədir?

- Müasir dünyada artıq nə bildiyiniz heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Nə edə biləcəyiniz vacibdir. Buna görə təhsildə əsas hədəf qəliblərdən kənara çıxmaq və bilikləri tətbiq etməyi öyrənmək olmalıdır. Şagirdlər əldə etdikləri məlumatları gündəlik həyatla əlaqələndirə bilməlidirlər. Unutmayın ki, gündəlik həyatda heç kim "həndəsə" və ya "cəbr" kimi bir problemlə qarşılaşmır.

- Dünya insanların bilikləri necə tətbiq etdiklərini, yeniliyə açıq olduqlarını mükafatlandırır.

- Ömür boyu öyrənməyi, yaxud yenedən öyrənməyi asanlaşdıran bir mühit qurmalyıq.

- Tədrisin səmərəliliyi və keyfiyyəti onun müddətindən daha önəmlidir.

- 2030-cu ildə insanların nəyə ehtiyacı var? Bunu necə ölçə bilərik? Buna hazırmıyıq? Məncə, yox. Deməli, mövcud məktəblərin təklif etdiklərini yox, yeni dünyanın təhsildən gözləntilərini əsas götürməliyik. Bizim PISA olaraq məqsədimiz budur.

Bir sözlə, PISA-nın qayəsi və təbliğ etdiyi ideya bilik və bacarığı gündəlik həyatda istifadə edə bilmək, bu məlumatları gerçəkliklə əlaqələndirmək, tənqidi, yaradıcı, analitik düşüncə, təhlil etmə bacarıqlarını daha da inkişaf etdirməkdir. İnkişaf etmiş ölkələrlə birlikdə belə beynəlxalq qiymətləndirmədə iştirak etmək daha geniş mənzərəni görmək, müqayisəli təhlil aparmaq, konkret problemlər üzərində işləməyə başlamaq imkanı verir.

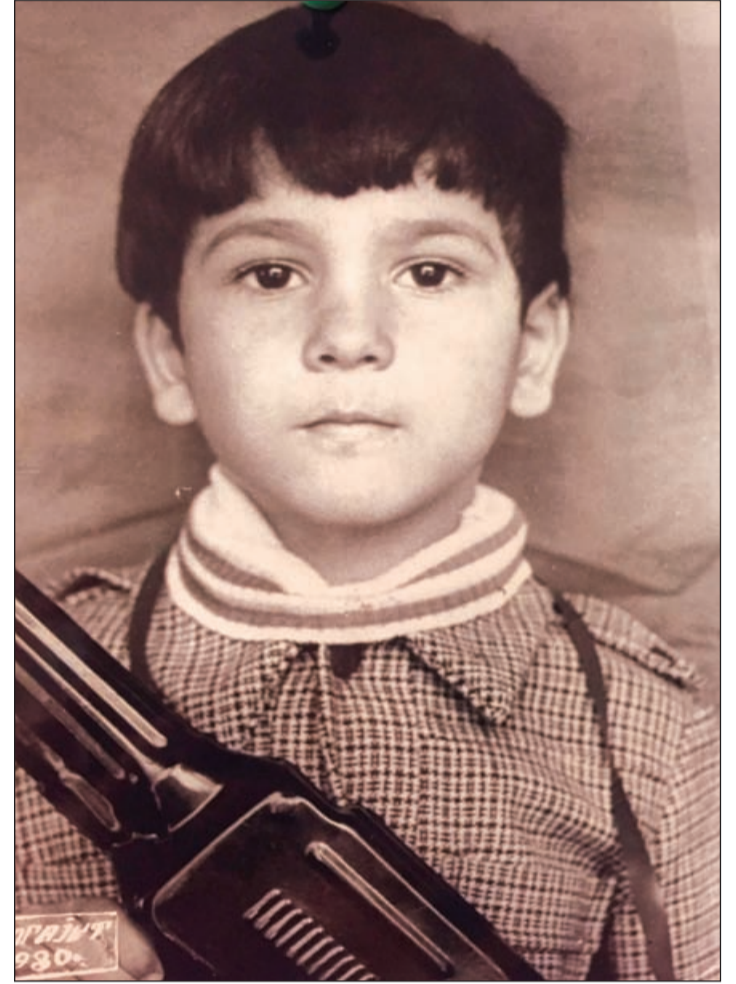
PISA proqramı 2000-ci ildən İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development) tərəfindən 3 ildən bir təşkil olunur. Bu günə kimi 7 dəfə PISA dəyərləndirilməsi keçirilib. Yeri gəlmişkən, COVID 19 sonrası çətinlikləri əks etdirmək üçün PISA komandası 2021-də keçirilməsi planlaşdırılan PISA 2021-i 2022-də, PISA 2024-ü isə 2025-ci ildə keçirmək qərarı verib.

Azərbaycan olaraq biz PISA-da 3 dəfə iştirak etmişik. Nəticələrimiz hədəfimizə çatmadı olsa da bu istiqamətdə islahatlar davam edir. Məlumdur ki, təhsil sistemimiz açıq tipli suallara, fənlərə inteqrasiyaya yeni keçid edir və şagirdlər üçün belə suallar yenidir. Şübhəsiz ki, islahatlar yaxın gələcəkdə nəticəyə təsir edəcək. Həm də bu sahədə Azərbaycanda xüsusi işçi qrupu mövcuddur və onlar təhlillər aparır, müəllimləri maarifləndirir.

Səngərdə böyüyən GENERAL

Müəlliminin
bir sözü ilə
qərarını dəyişdi,
GENERAL
oldu

1988-ci ildə "Ermənilər Topxana meşəsini qırır", - xəbərini əks-sədası bütün Azərbaycanı silkələdi. O vaxt xalq ayağa qaldıran ermənilərin Qarabağ meşələrində törətdiyi ağac qətləmi idi. Azərbaycan türkləri o qalxan qalxdı və dövlət müstəqilliyi üçün də, torpaqları uğrunda da eyni vaxtda savaşı. 2020-ci il iyul ayı. Azərbaycan türkləri yenə meydandadır. Tovuzda qüruruna toxunan hadisə baş verib - generalı şəhid olub. Ayağa qalxdı, şəhidini adına layiq qəbul etdi. Düyünənən dəmir yumruq düşmənin başını əzdi. 29 il əvvəl dekabrın 10-da "referendum" keçirib müstəqilliyini elan edənlərə xalq öz yerini göstərdi. Zəfər yürüşünə "Zəfər paradı" ilə damğa vurub düşməni göz dağı verdi.

Beləliklə, Birinci Qarabağ savaşını alovlandıraraq qülcüm Şuşa ətrafındakı Topxana meşəsidə, 44 günlük Vətən müharibəsinin qülcümü də general Polad Həşimovun şəhadəti oldu. Hər gəncin dilində onun adı, hər igidin ürəyində onun qisası vardı. Məhz ona görə də, müharibənin ilk günlərində üstünə əliyalın şığıyib düşməni generalını boğan Azərbaycan Ordusunun əsgəri Cəbrayıl Dövlətzadənin bir hərəkəti kimsədə təəccüb doğurmadı.

Polad Həşimovun anası oğlunun qisası alındı xəbərini məhz general anasına yaraşan tərzdə reaksiya verdi. O, oğlunun qisasını düşmənin qiyamətinə, bütün torpaqların geri alınacağı güənə saxlamışdı. Prezident İlham Əliyev böyük qələbədən sonra general Polad Həşimova "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" fəxri adını verilməsi qərarına imza atdı.

Azərbaycanın Millî Qəhrəmanı, ŞƏHİD GENERALIMIZI özünün doğum günü ərəfəsində ailəsi və müəllimi ilə qürurla anır.

Beləliklə, Birinci Qarabağ savaşını alovlandıraraq qülcüm Şuşa ətrafındakı Topxana meşəsidə, 44 günlük Vətən müharibəsinin qülcümü də general Polad Həşimovun şəhadəti oldu. Hər gəncin dilində onun adı, hər igidin ürəyində onun qisası vardı. Məhz ona görə də, müharibənin ilk günlərində üstünə əliyalın şığıyib düşməni generalını boğan Azərbaycan Ordusunun əsgəri Cəbrayıl Dövlətzadənin bir hərəkəti kimsədə təəccüb doğurmadı.

Polad Həşimovun anası oğlunun qisası alındı xəbərini məhz general anasına yaraşan tərzdə reaksiya verdi. O, oğlunun qisasını düşmənin qiyamətinə, bütün torpaqların geri alınacağı güənə saxlamışdı. Prezident İlham Əliyev böyük qələbədən sonra general Polad Həşimova "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" fəxri adını verilməsi qərarına imza atdı.

Azərbaycanın Millî Qəhrəmanı, ŞƏHİD GENERALIMIZI özünün doğum günü ərəfəsində ailəsi və müəllimi ilə qürurla anır.

uşaqları iki məktəb arasında bölüşdürülüb. Həmin bölgüyə əsasən Polad Həşimov təhsilə 34 nömrəli məktəbdə davam edib və burdan da məzun olub.

Orta təhsilli Səmayə xanım həyat yoldaşı İsrayilla həyatı, uşaqların məsuliyyətini paylaşdı: "Atası təhsili, mən də tərbiyəsi ilə məşğul olmuşam. Cəzalandıran mən idim. Atası bir dəfə də incitməzdi onları. Ancaq hər axşam hər biri əlində gündəliylə atalarının qarşısına çıxırdılar. 4 uşağın hər biri ilə məşğul olduğundan atası "Mən 5 dəfə məktəb oxuyub bitirmişəm", - deyirdi. Ancaq həkim qapısı tanımayıb, uşaqların məktəbinə getmək nədir, bilməyib. Bu işlər mənim boynumda olub".

mişdim. Kənddə babamın, nənəmin yanında böyüdüyüm üçün bir az da oğlansayaq idim. Poladla nərd, şahmat, hətta aşıq-aşıq oynayırdıq. Kibrit qutularından kəsib hazırladığımız kağızlarla oyunlar qururduq. O, küçədə oynamağı daha çox sevirdi. Özü də ayaqyalın gedirdi. Bacımla evi təmizlədiyimiz üçün onu evə buraxmaq istəmirdik. Ayaqyalın oynadığı üçün çirk içində gəlirdi evə. Qapıda saxlayır, blokda ayaqlarını yuduzdurur, sonra evə buraxırdıq. Anam tapşırırdı evdən çıxmayın, dərşinizi oxuyun deyə. Biz üçümüz deyilənə əməl etsək də, o, heç vaxt evdə qalmır, mütləq çıxır, oynayıb qayırdı. Kənddə də maraqlı, əyləncəli günlərimiz olub. Şalvarın bağlarını dizinə qədər çirməyirdi. Evi-

Uşaqlığı doyunca yaşadı

Polad dəcəl uşağıydı. Ancaq anasının gözüne görünmədi onun dəcəlliyi. Uşaq dəcəl olar, burda nə var ki?

İlham Həşimov ondan 2 yaş böyük qardaşı ilə bölüşdükləri hər anı xatırlayır: "Uşaqlığımız bir yerdə keçib. Küsmüşük də, barışmışıq da. Valideynlərimizdən xəbərsiz işlərimiz olub, çalışmışıq bir yerdə yoluna qoyaq. Pioner qalstukumuzu dəyişməyimiz yadma düşür. Qırıq qals-tuqla məktəbdə buraxırdılar. Mən də yolda onu gözləyirdim. Növbəli oxuduğumuzdan qalstuku da növbəli taxdıqımız vaxtlar çox olub".

İcazəsiz çimməyə gedib, bunu da evdəkilərdən gizlətməyə çalışıblar. Ancaq: "Çox vaxt gizlədə bilmirdik. Yaxşıca danlarırdıq. Bakıda dənizə, kənddə də çaya qaçıb gedirdik. Günorta gedirdik, axşamca çimirdik. Yeni uşaqlar gəldikcə biz də onlara qoşulub daha çox qalırıq. Nəticədə də çimdüyimizi gizlətmək mümkün olmurdu".

Kəmalə Həşimova da qardaşı ilə çox divar aşırıb, qonşu bağa girib. Elə həmişə divar belində, ağac başında olmayıblar. Yerdə aşıq-aşıq, masada şahmat da oynayıblar: "Poladla yaş fərqi yox idi. Çox dəcəl, hiperaktiv idi, mən də o qədər sözbəxan deyildim. Ona görə sözümlə yaxşı tuturdu. Ailədə mən ikinci, o üçüncü övlad idi. Ondan balaca olan İlhamın marağı yox idi, ancaq mən Poladla nərd oynayırdım. Özümdən öyrən-

mizin yaxınlığından çay axır. Bir dəfə çoxlu çay balığı tutub gətirmişdi. O gətirənə qədər çay balığı necə olar, görməmişdik. Biz elə bilirdik ki, balıqlar balacadı, hələ böyüməyib. Ona görə də qızartmaq istəmirdik. Bizə məcbur edib o balıqları qızartdırıb verdi. İstədiyini bizə etdirirdi. Uşaqlığımız doyunca yaşadı".

17 yaşında birdən-birə böyüyüb...

"Ancaq 17 yaşında hərbi məktəbə daxil olmaqla bir anda böyüdü elə bil", - deyir bacısı. 18 yaşını səngərdə, Ağdamın Mərzili kəndində qeyd edib. Onda hələ birinci kurs tələbəsi idi: "Dekabr ayında onları səngərə aparmışdılar. 1992-ci ildə ağır günlər idi. 17 yaşında birdən-birə 57 yaşında kişi oldu. Bununla onun hiperaktivliyi də, dəcəlliyi də bitdi".

Müəlliminin bir sözü ilə...

Bəs, necə oldu o, hərbi məktəbə getdi. Axı anası Səmayə xanımın dediyinə görə o, hüquq fakültəsinə hazırlanmış. Ana oğlunu hüquqşünas görmək istəyib. Oğlu da anasının diləyini yerinə yetirəcəkmiş. Belə məlum olur ki, hər şeyi Habil müəllim dəyişir. Poladın tarix müəllimi onun gələcəyinə, karyerə planlarına fərqli yön verib. Müharibə gedən, ərazi bütövlüyü böyük təhlükə altında olan bir ölkənin tarix müəllimi Habil müəllim sevimli şagirdinin qərarına təsir edib. "İndi oğlu ona deyirəm ki, hərbiçilərsən", - deyər şagirdlərinə istiqamət verib.

Bu yolu sadəcə bir nəfər - Polad Həşimov qəbul edib: "Habil müəllim onu çox istəyirdi. O da müəllimini sevirdi. Tarixi yaxşı oxuyurdu. Ümumiyyətlə, məktəbdə tarixi riyaziyyatdan ayırmaz, fənlərin heç birindən qaçmazdı".

Müharibədə başlayan hərbi yolu

Ana tələbə oğlunu tek xatırlamır. Çünki həftəsonu ailəsinə gələn Polad heç tək olmurdu: "Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində oxuyub. Məktəbdə qalır, həftəsonu evə gəlirdi. Həmişə də yoldaşı ilə. Burada qalır, məktəbdə də birlikdə dönmürdülər. Gedəndə ikisinə də xərclik verirdim. Özü də "Poladın anası ona pul verdi", - deyib nisgil çəkmiş deyər pulu məhz dostu Yaşara verirdim".

Ancaq Polad dostu ilə, sadəcə bir dəfə, onun toyunda gedib. Səbəbini Səmayə xanım belə izah edir: "Başqa yerdə qalmaq xoşlamırdı. Utancaq, çəkinən idi. Hara getsə, mütləq evə qayırdı".

Tələbə Polad zabit olandan sonra da dəyişməyib. Murovda işləyəndə Bakıda kurslara cəlb edilib. Yenə ailəsinin yanında dostu, yoldaşıyla gəlib: "Beyləqandan onunla birlikdə kursa gələn yoldaşımı hər dəfə özü ilə evə gətirir, təlim müddətində burda birgə qalırdılar. Çünki təlimlər qısamüddətli olduğundan dostu kirayə ev tuta bilmirdi".

Hərbi məktəbdə oxuyan böyük qardaşı ilə bağlı İlhamın da maraqlı xatirələri var: "Polad 17 yaşından müharibədə iştirak edib. Tələbəliyində ailəmə qarşısının arasında əsas rəhbər vəsaiti mən idim. Poladdan xəbər tutmaq istəyəndə mənə göndərdilər. Hərbi məktəbə çox gedib-gəlmişəm".

Bu gediş-gəliş qardaşı zabit olanda da davam edib: "Maşınla aşıdıq bir dəfə. Heç kimə deməmişdik, sonradan bildilər. Onun xidmət etdiyi yerdən qayıdanda qəzaya düşdük. Ümumiyyətlə, bir neçə dəfə tanrı onu ölümdən qurtarıb. Axır şərəfli ömrünü belə başa vurdu".

"Oğlumu general qiyafəsində ilk və son dəfə gördüm"

Bacısı deyir ki, 2 il hərbi məktəbdə oxudu. Sonra sürotlənirilmiş kurslara göndərdilər. Çünki Azərbaycan Ordusu qurulurdu, milli zabitlərə ehtiyac vardı. "Sifirdən ordu qurulurdu. O illərdən indiyədək çə-

kilən şəkillərində eynindəki hərbi formalar dəst deyil. Nə tapıb onu geyinib. Çox ağır şərəitdə işləyib. Sadəcə canını yox, əlindəki bütün imkanları hesabına qoyub. İşlədiyi hərbi hissələrdəki çatışmazlıqları məhz öz imkanları hesabına həll etməyə çalışıb. Hətta ailəsinin ona aldığı "Niva" markalı maşını satın əsgərlər üçün yeməxanaya tikdirmişdi".

Səmayə xanım onun səngərlərdən çıxmağı, Bakıda işləməyini arzulaırdı:

"Atası rəhmətə gedəndə Polad Qusardaydı. Gəlib çətana qədər çox stres keçirdi. Onu gözləyərkən deyər boyu bir neçə dəqiqədən bir zəng edirdi. Mənim də qorxularım vardı. Öləm, uşaqlar onu tapmaz, gəlib mənə görə bilməz deyə nigarəncilik keçirir, artıq Bakıda işləməyini istəyirdim. Polada da onu daha çox görmək, yanında olmağı istədiyimi deyirdim. Onu general paltarında cəmi bir dəfə gördüm. 1 il əvvəl rütbə aləndə forması əlində gəlib "bunu sənə gətirmişəm" - dedi. Bir dəfə də tədbirə gəlmişdi. Oğlunu general qiyafəsində ilk və son dəfə onda gördüm".

Şəhid generalımız

Kəmalə Həşimovaya bəzən elə gəlir ki, qardaşının sonunu dəyişə bilirdi: "Şəhadətindən sonra çox düşündüm ki, keşkə onu qayıtmağa qoymasaydıq. Hərbi müəllim kimi çalışır və gələcək hərbiçilərin yetişməsində müstəsna rol oynaya bilirdi. Ancaq görürəm, taleyinə xalq qəhrəmanı olmaq yazılmışdı. Bu günlərdə cəbhədən qayıdan 24, 25 yaşında cavan uşaqlar gəlir evimizə. Hər biri "Generalımın qisasını almağa getmişdim", - deyir. Heç kim onun adını demir, sadəcə "generalım" deyirlər. Bunları gördükcə onun səngərdə keçən ömrünün hədəf getmədiyini düşünürəm".

Polad Həşimov peşəkar zabit idi. Hərbi sənətinə vəqif olmasıyla yanaşı, həm də gözəl insan idi. İllər keçdikcə rütbəsi kimi, qazandıqı sevgi də böyüyürdü. Ən keçilməz yollar-dan keçib yüksəldi. Bu da nəticəsi. "Kiçik həyatımızda on minlərlə insan yığmışdı. Axırımı dəfə 90-cı illərdə gördüyüm o izdihamı bir də öz həyatımızda - Polad şəhadətə ucalanda gördüm", - deyir Kəmalə Həşimova.

General Polad Həşimov! Qisasın alındı, rahat yat! Yolunu yolu bilənlər olduqca yaşayacaqsan! Doğum günün mübarək, milyonların generalı!

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Məktəbdən məktəbə

Pereküşküldən Murova, Tovuzdan Qusara getdi. Sumqayıtda qısa süren hərbi yolu Daşkəsənədək uzandı. Ancaq ön cəbhədə xidmət etdi səngərdə Polad Həşimov. Biz onu səngər-səngər gözən səngərdə, elə səngərdə də şəhadətə ucalan general kimi tanıdıq. Sən demə, uşaqlığımda da bir yerdə bənd alma-

Sinifdən sinfə əla qiymətlərlə keçirdi. Məktəbimizdə oxuduğu müddətdə hər il "Şərəf lövhəsi"ndə şəklil olub".

Polad Həşimov məktəbi bitirənə qədər Sumqayıtda 13-cü mikro rayonda yeni məktəb tikilib. Atası onu yeni tikilən 33 nömrəli məktəbə dəyişib. İki ilə məktəb bir az da yaxına gəlib. 33 nömrəli məktəbin

Qiymətin psixopedaqoji sirləri

Hikmət Əlizadə,
BDU-nun professoru

Psixoloqlar maraqlı bir pedaqoji məsələyə diqqət yetirirlər. Onların fikrincə, şagird hər hansı bir qiymətə alanda həmin qiymətin dəyərini, çəkisini bilməlidir. Amma təcrübə bunun əksini göstərir, şagird əksər hallarda aldığı qiymətin dəyərini, çəkisini bilmir.

Başqa sözlə desək, bilmir ki, öyrəndiklərindən nəyi səhv başa düşüb, nəyi düz, daha nələri öyrənmək lazımdır, nəyə görə yaxşı və ya pis qiymət aldı və s. Nəticədə öz müvəffəqiyyətinin məzmununu izah etməkdə və ən əsası, özünü qiymətləndirməkdə çətinlik çəkir. Halbuki, psixoloqların təbiriyyəsinə görə, özünü qiymətləndirə biləndə tamamilə başqa mənərə yaranır, o özünü, öz qüvvəsini, imkanlarını yeniləşdirməli olduğunu başa düşür. Bu şagirdləri şüurlu fəaliyyətə qoşmaq, təhlil etmə, ümumiləşdirmə, nəticələnmə kimi fikri fəallığa cəlb etmək deməkdir. Belə olduqda, şagirdlər qiymət üçün deyil, bilik və bacarıqlara yiyələnmək üçün səy göstərirlər.

Qiymətləndirməyə şagird reaksiyaları

Görəsən, bütün şagirdlər aldığı qiymətə eyni münasibət bəsləyirlər? Əlbəttə yox, bunu hamımız dəfələrlə müşahidə etmişik, elə yaxşı qiymət alanda da, pis qiymət alanda da. İki şagird təsəvvür edərkən. Onlardan hər ikisi qeyri-müvəffəq qiymət alıb, biri kədərlidir, ağlansınır, o birinin isə, heç vecinə deyil, heç nə olmamış kimi gedib yerində oturur. Yaxud şagirdlərdən hər ikisinin təlim fəaliyyəti orta bal ilə qiymətləndirilmişdir. Onlardan biri sevinir, digəri kədərlənir, birinin sifəti güllür, digərinin isə sifəti gülmür. Hər bir şagird aldığı qiymətə özünəməxsus formada reaksiya verir. İstər-istəməz belə bir sual haqqında düşünməli olursan: -Görəsən niyə? Suala birmənalı cavab vermək çətinidir, bunun səbəbləri çoxdur. Bunun səbəbləri sırasına psixoloqlar “şagirdin qiymətə münasibətini”, “özünüqiymətləndirməsini”, “iddia səviyyəsini”, “qiymətləndirmə məqamında şagirdin aldığı qiymətə münasibətini”, “şagirdin əldə etdiyi uğura müəllimin münasibətini” və s. daxil edirlər. Səbəblər çoxdur, amma reallıq odur ki, bəzən bu səbəblər qiymətdən daha çox əhəmiyyət kəsb edir. Görəsən, bu səbəbləri aradan qaldırmaq olar? Onları aradan qaldırmaq üçün nə etmək lazımdır?

Qiymətləndirmədə qrup effekti

Qiymətləndirmə zamanı bizdə elə təsəvvür yaranır ki, bu proses iki nəfərin - müəllim və şagirdin münasibəti sahəsinə əhatə edir. Belə düşüncənin məntiqi aydınlığı: - müəllim qiymət verir, şagird qiymətləndirilir. Görünən odur ki, qiymətləndirmə prosedüründə iki nəfər iştirak edir. Amma reallıqda belə deyil, onun

təsir dairəsi bizim gözlədiyimizdən daha genişdir. Psixoloqlar bu zaman prosesi müşahidə edən sinif şagirdlərinin də az rol oynamadığını vurğulayırlar. Nəzəri və praktik əhəmiyyət daşıyan bir sual medana çıxır. Müəllim və şagirdin bu situasiyada rolu aydındır, bəs, qiymətləndirmə situasiyasında “sinif şagirdlərinin” rolu nədən ibarətdir? Psixoloqlar maraqlı bir məsələyə diqqət cəlb edirlər: - şagirdlər sadəcə olaraq bu prosesi izləyən müşahidəçi deyilərlər, onlar (oxu: sinif kollektivinin bütün üzvləri) qiymətləndirmə situasiyasının həm də iştirakçısıdır, onlar da qiymətləndirmə situasiyasında iştirak edirlər, amma öz qiymət meyarları ilə, özündə təkəş şagirdi deyil, həm də müəllimi qiymətləndirirlər. Müəllimlərin çoxu bu məqama diqqət yetirmirlər.

Sinif kollektivi şagirdi qiymətləndirəndə

Psixoloqlar şagirdlərin yoldaşlarını qiymətləndirməsini çox vaxt emosional qiymət kimi xarakterizə edirlər. Onlar qiymətləndirmə prosesində əksər hallarda öz yoldaşlarının tərəfini saxlayırlar. Şagird aldığı qiymətdən narazı olduğu hallarda bu, özünü daha aydın şəkildə göstərir. Sınıfda bütün şagirdlər onun bu və ya digər formada, açıq və ya gizli, tərəfini saxlayır, təəffüsus vaxtı ona təskinlik verirlər. Müəllimin qiymətləri daha əsas olsa da, şagird üçün sinif yoldaşlarının qiyməti çox vaxt müəllimin qiymətdən üstün olur. Axı onun öz fəaliyyətinə verdiyi qiymətlə yoldaşlarının verdiyi qiymətlər bir-birinə uyğun olur və o, yoldaşlarının verdiyi qiymətlərlə təskinlik tapır. Evdə də valideynlərinə aldığı qiymət haqqında danışanda, “bütün sinif yoldaşlarının müəllimin ona aşağı qiymət yazdığını dediklərini” xüsusi olaraq vurğulayır.

Beləliklə, müəllimin qiymətləri ilə sinif yoldaşlarının qiymətləri arasında fərqlərin yaranması müəllimin pedaqoji fəaliyyətində çətinliklərin yaranmasını şərtləndirir. Görəsən, elə etmək olar ki, müəllimin qiymətləri ilə sinif şagirdlərinin verdiyi qiymətlər bir-birinə uyğun olsun?

Diqqət: şagirdlər müəllimin fəaliyyətini qiymətləndirir

Müəllimin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi bizə qərribə də gələ bilər. Amma psixoloqlar şagirdlərin bu sirini açmağa bilməzlər. Müəllim dərsi izah edəndə də, dərslər soruşanda da, sual-cavab edəndə də, şagirdi qiymətləndirəndə də...bir sözlə, fəaliyyətinin bütün sahələrində şagirdlərin nəzarəti altındadır. Bu nəzarətin nəticəsi olaraq, şagirdlər müəllimləri “savadlı” və ya “savadsız”, “qərəzsiz” və ya “qərəzli”, “haqlı” və ya “haqsız”, “ədalətli” və ya “ədalətsiz”, “xeyirxah” və ya “qəddar” və s. kimi xarakterizə edirlər. Şagird qiymətlərində müəllimin fəaliyyətinin məzmunu çətinliklərini özünü daha dolğun əks etdirir. Bəlkə də bu gerçəkliyə görə inkişaf etmiş ölkələrdə xüsusi testlər vasitə

Müəllim qiymətləndirmə zamanı şagirdin həm mənimsəmə səviyyəsini, həm də qabiliyyətlərinin xüsusiyyətlərini sözlərlə açıqlamalı, rəqəmlərlə ifadə etməlidir

təsi ilə şagirdlərin müəllimlər haqqında fikirlərinin öyrənilməsinə önəm verilir. Görəsən, necə etmək lazımdır ki, şagirdlər qiymətləndirmə prosesində müəllimi “ədalətli” və “xeyirxah” kimi xarakterizə etsinlər?

Şagirdin qiymətlərinə valideyn reaksiyaları

Valideynlərin də şagirdin qiymətlərinə reaksiyaları önəmlidir. Psixoloqların fikrincə, ailə söhbətlərində bu qiymətlər valideyn ölçüləri ilə müzakirə olunur. Onlar çox vaxt sadəcə olaraq öz gözüne inanan - uşağın, necə deyərler, səhərdən axşamacan evdə dərslər oxuduğunu görün, lakin onun “nə və necə oxuması ilə” maralanmayan valideynlər, təəssüf ki, çox vaxt bu məqamda hissiyyətə qapılırlar, analıq və atalıq hissinin fəhmində müəllimi deyil, şagirdi müdafiə edirlər.

Valideyn şagirdi müdafiə etməlidir? Əlbəttə, etməlidir, amma qiymətin aşağı olmasını uşağın təlim fəaliyyətinin yetərli olmamasında axtarmalıdır, uşağın müdafiə etməsi şagirdin təlim fəaliyyətində mövcud olan çətinlikləri üzə çıxarmaq və ona kömək etməkdən ibarət olmalıdır. Əlbəttə, belə valideynlər də az deyil, lakin təcrübə göstərir ki, şagirdin qiymətinin aşağı olmasını müəllimi günahlandırmaq valideynlər də az deyil, hətta belə hallarda neqativ yollara əl atan valideynlər də var. Bunlar kimə məlum deyil? Beləliklə, şagirdin akademik qiymətləri axarında valideyn-övlad münasibətlərində tədricən emələ gələnlər emosional çətinliklərə də öz təsirini göstərməyə başlayır. Psixoloqların bu dəqiq diaqnozuna görə, valideynlərin müəllimə mənfi münasibəti bu axarda yaranır və elə bu münasibətlər çərçivəsində də müəllimi qiymətləndirirlər. Bu qiymətlər əksər hallarda subyektiv xarakter daşıyır, elə bu subyektivlik axarında onlar müəllimləndiricidir, bəzilərini konflikta girir, bəzilərini isə... Valideynlər bir yerə toplaşanda isə müəllimə verilən bu subyektiv qiymətlər müzakirəyə çıxarılır, tədricən valideyn həqiqətlərinə çevrilir. Görəsən, valideyn reaksiyalarının neqativ xarakter daşımasının qarşısını almaq olar?

İlkin qənaət və qiymətləndirmədə müəllim səhvləri

Müəllimin verdiyi qiymətlər şagirdin, sinif yoldaşlarının və valideynin qiymətləri ilə uyğun olmadıqda özünəməxsus tərdə yozulur və neqativ halların yaranmasına səbəb olur. Görəsən, müəllimin verdiyi qiymətlər niyə heç də həmişə şagird, sinif yoldaşları və valideynlər tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Müəllim harda səhv edir? Görəsən, müəllimin verdiyi qiymətlər şagird, sinif yoldaşları və valideynlər tərəfindən birmənalı qarşılanma bilirmi?

Müxtəlif tədqiqatlarda müəllimlərin qiymətləndirmə prosesində yol verdikləri səhvlər açıqlanır. Biz psixoloqların vurğuladığı üç səhvə diqqət cəlb etmək istərdik.

I səhv: Qiymətləndirmədə rəğbətəndirmə və cəzalandırma effektləri

Təcrübə göstərir ki, müəllimlərin bəzilərini şagirdə yaxşı qiymət verəndə onu tərifləyir, pis qiymət verəndə danlayır. Amma qiymətləndirmə zamanı əsas diqqət şagirdin təlim fəaliyyətinə yönəldilməlidir, onun verilən tapşırıqları necə, hansı səviyyədə öyrəndiyi, nəyi düz başa düşmədiyi və s. açıqlanmalıdır. Şagird bu qiyməti nə üçün aldığına səbəblərini bilməlidir. Belə qiymətləndirmə şagirdin özünü-qiymətləndirməsini, onun yoldaşlarının (sinif şagirdlərinin) və valideynlərinin (valideyn nə üçün bu qiyməti aldığına soruşanda şagird ona bunun səbəblərini açıqlaya bilər) qiymətləndirməsi ilə uyğunlaşdırma şərait yaradır.

Şagirdi tərifləməklə və ya danlamaqla oxumağa stimullaşdırmaq istəyən müəllim öz məqsədinə həmişə nail ola bilmir. Bu, təbiidir, şagirdi tərifləyəndə o öz səviyyəsindən razı qalır, yeni nəyisə öyrənməyə səy etmir, danlayanda isə ruhdan düşür, bu da onun yeni nəyisə öyrənməsinə əngəl yaradır, səylərini azaldır. Şagird nəyi bilmədiyini biləndə isə onu öyrənməyə çalışır.

II səhv: Şagird müqayisə obyektində

Bir çox hallarda müəllimlər şagirdin təlim fəaliyyətini təhlil edəndə onun uğurlarını və ya uğursuzluqlarını başqa şagirdin fəaliyyətinin nəticələri ilə müqayisə edirlər. Psixoloqlar bunun səmərəsiz olduğunu vurğulayırlar və göstərirlər ki, şagirdin uğurlarını hər hansı bir başqa şagirdin uğurları ilə deyil, onun özünün əvvəlki nəticələri ilə müqayisə etmək daha məqsədəuyğundur. Bu, onun özünün inkişaf dinamikasını görməyə və nəticə çıxarmasına şərait yaradır. Başqa sözlə desək, şagirdi tərifləməklə və ya başqa şagirdlə müqayisə etmək əvəzinə onun keçən dərslərdəki fəaliyyəti ilə müqayisə etməyə, üstün cəhətlərini və ya çatışmazlıqlarını izah etmək xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Burada artıq nə tərifləməyə, nə danlamağa, nə də başqa şagirdlə müqayisə etməyə yer qalmır. Şagirdin aldığı qiymət səbəbləri həm onun özünə, həm də sinif yoldaşlarına məlum olur, onlar bununla razılaşırlar.

III səhv: Qiymətin “tərcümeyi-halı”

Şagird dərslə qiymət alır. Görəsən, o bu qiyməti hansı fəaliyyətinə görə alır? Şagirdin dərslə aldığı qiymətlər, görəsən, onun mövzunu yaddaşlandırmağa görə verilib, yoxsa qabiliyyətlərinin səviyyəsini əks etdirir? Qiymətləndirmə zamanı müəllim nəyi nəzərə alır? Pedaqogika və fənlərin tədrisi metodikaları qiymətin vahid meyarlarını işləyib hazırlayıb. Görəsən, müəllimlərin hamısı öz fəaliyyətlərində bu meyarları eyni dərəcədə riayət edirlər? Suallar çoxdur, əslində bu suallar bir-biri ilə bağlı və ya bir-birini tamamlayan suallardır, onların cavabları da çoxumuzda məlumdur. Elə məlum olduğu üçün də onlara bircə cavab verməməyi üstün tuturuq. Dölayi izah etmək üçün, diqqəti psixoloqların qeyd etdiyi, ilk baxışda qeyri-adi görünən bir faktı cəlb etmək istərdik. Eyni sinifdə oxuyan və müəllimin eyni sözlərlə təriflədiyi iki şagird eyni dərslə yüksək qiymət alır. Eyni ölçülərlə iki şagirdin aldığı bu yüksək qiymətlərin, psixoloqların təbiriyyəsinə görə, hər birinin özünəməxsus “tərcümeyi-halı” var. Bu qiymətlərin “tərcümeyi-halı” ilə maraqlananda birini dərslə əzbərləməsi, digərinin isə dərslə şüurlu dərk etməsi, problemi analiz və sintez etməsi ilə rastlaşırıq. Görəsən, sinif kollektivi bir yerdə olanda, hər hansı bir problemi həll edəndə bu şagirdlərdən hansı daha ağıllı görünür? Amma onlar şagirdlərin gözü qarşısında eyni qiymət almışdılar, indi şagirdlər bu iki qiymətlə necə razılaşırlar? Qiymətin “tərcümeyi-halı”nın məzmunu özünü bu zaman daha qabarıq şəkildə göstərir.

İkinci qənaət və yeni sual

Biz psixoloqların tədqiqatlarına əsaslanaraq, müəllimlərin qiymətləndirmə prosesində yol verdikləri üç səhvə diqqət cəlb etdik. Qabaqcıl müəllimlər bu səhvlərdən uzaq olmağı üstün tuturlar. Əslində bu kiçik səhvlər müəllimin bütün pedaqoji fəaliyyətinə neqativ təsir göstərir. Görəsən, bu səhvlərdən necə sigortalanmaq olar?

“Rəqəmli” və “sözlü” qiymətləndirmə

Qiymət verməyin tarixi qədim dövrlərə gedib çıxır. İlk qiymət təbii və vasitəsi kimi emələ gəlib. Cəmiyyət tərəfindən qəbul edilən normalara riayət edəndə uşağı tərifləmişlər, pozanda danlamışlar. Belə qiymətləndirmə tədricən təlim prosesinə də sirayət etmişdir. Dərslə pis öyrəndə, verilən tapşırıqları yerinə yetirməyəndə onu danlamışlar, yaxşı öyrəndə, tapşırıqları düzgün yerinə yetirəndə onu tərifləmişlər.

Danlama və ya tərifləmə uşağın həyat-fəaliyyətinin, o cümlədən təlim fəaliyyətinin qiymətləndirmə vasitəsi kimi zamanın süzəgəcindən keçə-keçə öz məzmununu dəyişmiş, tədricən şagirdin güclü və ya zəif tərəflərini sözlə ifadə etmək vasitəsinə çevrilmişdir. Bunun nəticəsində, psixoloqların qeyd etdiyi kimi, məktəb təcrübəsində sözlü qiymət bərkərar olub. Sözlü qiymətlər uşağın fəaliyyətini məzmun baxımından dəyərləndirir. Şagirdə verilən qiymətlərin çəkisini dəqiqləşdirmək üçün məktəbin inkişafının müəyyən mərhələsində rəqəmli qiymətdən istifadə etməyə başlamışlar.

Sözlü qiymətləndirmədə şagirdin bilik və bacarıqlarının güclü və zəif tərəfləri göstərilirdi, nəyə görə yaxşı və ya pis qiymət aldığı ona izah edilirdi üçün keyfiyyət ölçüləri ilə, şagirdin təlim fəaliyyətinin nəticələri müəyyən bal vasitəsi ilə ifadə edilirdi üçün rəqəmli qiymətləndirmə kəmiyyət ölçüləri ilə xarakterizə edilir. Qabaqcıl müəllimlər qiymətləndirmə zamanı onların hər ikisindən istifadə edirlər. Belə olduqda müəllim şagirdə təlim fəaliyyətindəki nöqsanları izah edir (sözlü qiymətləndirmə) və şagird aldığı rəqəmli qiymətin onun təlim fəaliyyətinə adekvat olduğunu başa düşür (bu vacib məqamdır, şagird qiymətin onun təlim fəaliyyətinə adekvat olduğunu qəbul edəndə, sinif yoldaşları və valideynlər də bu qiyməti adekvat qiymətləndirirlər) və çatışmazlıqlarını aradan qaldırmaq üçün fəaliyyətini genişləndirir. Əlbəttə, hər bir kəs əgər bilsə ki, nəyi bilmir, onu öyrənməyə çalışır. Sözlü və rəqəmli qiymətlər birlikdə verildikdə şagirdə belə stimulyar yaranır. Yalnız rəqəmli qiymətlər verildikdə isə...şagirdə müəllimin verdiyi qiymətlərə şübhə yaranır, müəllimin onun qiymətini aşağı yazdığına inanmağa başlayır və bu davamlı olduqda...təcrübə göstərir ki, onun həmin fənn (fənlər) üzrə təlim fəaliyyəti zəifləyir, o tədricən ləyiqə qalmıyaraq, geridə qalan şagirdə çevrilir. Bu yolda sinif yoldaşlarının və valideynlərinin də qiymətləri “özünəməxsus rol” oynayır. Məktəb təcrübəsində köklü nöqsanlar bu sadə həqiqətlərin zəminində özünü göstərir.

Formativ və summativ qiymətləndirmə

Hazırda məktəblərdə formativ və summativ qiymətləndirmədən istifadə olunur. Formativ qiymətləndirmə məhiyyəti etibarilə sözlü qiymətləndirməni, formativ qiymətləndirmə isə rəqəmli qiymətləndirməni özündə ehtiva edir. Bu məsələni izah edək.

Formativ qiymətləndirmənin üç funksiyası aydın edilir: -izləyici, stimullaşdırıcı və formalaşdırıcı. Müəyyən edilmişdir ki, bu funksiyalar monitorinq, nəticələrin təhlili (həm müəllim, həm də şagird tərəfindən), əks-əlaqənin verilməsi və dəstəklənmə (stimullaşdırma), inkişaf üçün istiqamət verilməsi və eməkdaşlıq, tədrisin təkmilləşdirilməsi kimi ardıcıl fəaliyyətləri özündə birləşdirir. Bu fəaliyyətlər nəticəsində psixoloqların fikrincə, müəllim şagirdin güclü və zəif tərəflərini müəyyən edir və açıqlayır, şagirdə təlim fəaliyyətinin güclü və zəif tərəfləri məlum olur, onun özünüqiymətləndirməsi müəllimin qiyməti ilə adekvatlaşır və müəllim əks-əlaqə vasitəsi ilə şagirdi inkişafa istiqamətləndirir. Bu zaman həm şagird, həm də valideynlər eməkdaşlıq edən müəllim öz fəaliyyətini təkmilləşdirir. Təsədüfi deyildir ki, formativ qiymətləndirmədə şagirdin inkişaf dinamikasına qısa sözlərdə öz təəssümünü tapır.

Summativ qiymətləndirmə isə üç istiqamətdə aparılır: kiçik summativ (bəhs və ya bölmənin sonunda), böyük summativ (yarı ilin sonunda) və yekun summativ (ilin sonunda). Summativ qiymətləndirmə müxtəlif formalarda (yazılı, sifahi, test və s.) həyata keçirilir və rəqəmli qiymətlərdə öz təəssümünü tapır.

Nəticə

Müasir təhsil konsepsiyalarında bilik və bacarıqların qiymətləndirilməsinin psixopedaqoji sirləri var: müəllim qiymətləndirmə zamanı şagirdin həm mənimsəmə səviyyəsini, həm də qabiliyyətlərinin xüsusiyyətlərini sözlərlə açıqlamaq, rəqəmlərlə ifadə etməlidir. Onlar bir-birinə adekvat olmalıdır. Formativ və summativ qiymətləndirmənin düzgün verilməsi bu istiqamətdə geniş imkanlar açır və qarşıya çıxan sualları asanlıqla öz həllini tapır.

İKT-nin şagirdlərin bilik qabiliyyətlərinə təsiri

Sivilizasiyanın müasir mərhələsində biz elmin, texnikanın, xüsusilə də texnologiyaların sürətli inkişafının şahidiyik. Müasir insan üçün, bu sürətlə dəyişən şəraitə uyğunlaşmaq məqsədilə özünü inkişaf etdirməyə və öz yaradıcı qabiliyyətini həyata keçirməyə hazır olmaq lazımdır.

Təhsilin fasiləsizliyinin təmin olunmasında uğurla tətbiq olunan distant təhsil İKT-nin geniş imkanları ilə səciyyəlidir

Bu gün bütün dünyada yaşanan pandemiya böhranı milli təhsil sistemləri qarşısında ciddi tələblər qoyub. Bu tələblərdən biri tədrisdə müxtəlif İKT təlim texnologiyalarından istifadənin qaçılmazlığıdır. İndiki mərhələdə təhsilin fasiləsizliyinin təmin olunmasında uğurla tətbiq olunan virtual, distant təhsil İKT-nin təhsildə geniş imkanları ilə səciyyəlidir.

Məlumdur ki, təhsilin modernləşdirilməsi cəmiyyətin fəal köməyi ilə həyata keçirilən ümummilli vəzifədir. Məhz bu, təhsildə keyfiyyətə nail olmağa səbəb olacaq. Müasir informatikanın metod və vasitələrinin inkişafı və mükəmməlliyə təhsil və elm mühtitinə daxil olmağa imkan verir.

Artan informasiya axını, reklam, kompüter texnologiyalarının tətbiqi şagirdlərin idrak qabiliyyətinə və onların təbiiyosinə böyük təsir göstərir. Onlar ətraf aləmi yeni bir şəkildə qəbul edirlər. Bu işdə şagirdlərə bilikləri müstəqil şəkildə ömürboyu

öyrənmək istəkləri kömək edir.

Bu işdə onların əsas köməkçiləri idraki fəaliyyət və maraq, yeni, yeni biliklər əldə etmək arzusudur. Təhsilalanların əməksevərliyi də eyni dərəcədə vacibdir. Məhz hər kəs özünü lazım olan məlumatı tapmağı və ondan düzgün, lazımi məqsədlər üçün istifadə etməyi bacarmalıdır.

Bu isə təhsil prosesinin effektivliyinin yüksək əyanilik dərəcəsi hesabına artmasına, əyani-obrazi təfəkkürün, sürurun, özünüinkişafın və şagirdlərin fəallığının inkişafına gətirib çıxarır.

Müasir təhsildə İKT-nin istifadəsinin əhəmiyyəti

Təhsil sistemində informatika və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının öyrənilməsi aşağıdakı məqsədlərə nail olmağa yönəlib:

- təhsil sisteminin davamlı inkişaf mexanizminin yaradılması, yəni, təhsilin yeni müasir keyfiyyətinə nail

olmaq,

- kompüter savadlılığının formalaşdırılması,
- tədris fəaliyyətində və gündəlik həyatda informasiya ilə işləmək üçün kompüter texnikasından istifadə bacarıqlarının öyrənmək,
- maariflənməyə marağın artırılması, texniki təlim vasitələrinə diqqətli yanaşmanı tərbiyə etmək,
- tədqiqat və praktik bacarıqların formalaşdırılması,
- dünyagörüşün, maraqlılığın, davamlı diqqətin, yaddaşın, sürurun formalaşması.

Proqram vasitələrindən istifadə edərək tədris məlumatlarını müxtəlif formalarda ekranda təqdim etmək olar:

- Biliklərin mənimlənməsi, bacarıq və sənətlərin əldə edilməsi proseslərinə təsəvvüs etmək,
- Təlimin nəticələrinə mütəmadi nəzarəti həyata keçirmək,
- Müəyyən düşüncə növlərinin formalaşdırmaq və müəyyənləşdirilmək,

- Şagirdlərin bilik və tədris fəaliyyətlərini aktivləşdirmək.

Didaktik prinsiplər baxımından proqram vasitələrindən istifadə etməklə samərəli həyata keçirilən ən mühüm metodiki istiqamətlər:

- təlim prosesinin fərgləndirilməsi (məsələn, müxtəlif mürəkkəb dərəcəli istiqamətlər üzrə əldə edilmiş məqsədə mərhələli irəliləmə),
- təlim motivasiyasının gücləndirilməsi,
- şagirdin tədris materialını öyrənməsi strategiyası,
- eksperiment şəraitində öyrənilən proseslərin və ya hadisələrin modelləşdirilməsi və imitasiyası, laboratoriya işlərinin aparılması (məsələn, kimya, fizika),
- şagirdin və müəllimin təhsil fəaliyyətinin informasiya mədəniyyətinin formalaşdırılması (məsələn, elektron cədvəllərdən istifadə etməklə).

Bu gün təhsilin bütün mərhələlərində informasiya təsirlərinin gücünə görə aparıcı yer multimedia vasitələrinə ayrılır. Bu, informasiya texnologiyalarının ən müasir növüdür, multimedia adını almışdır ki, bu da müxtəlif informasiyaların sintezi deməkdir.

Təhsildə aşağıdakı multimedia növləri ən çox maraq doğurur:

- ◆ elektron dərslər
- ◆ elektron ensiklopediyalar
- ◆ multimedia kitabları, sənədlər
- ◆ fotoalbomlar və s.

Beləliklə, İKT-nin dərslərdə istifadəsi şagirdlərin idrak imkanlarının inkişafına kömək edir ki, bu dərslərdə onlar böyük həvəslə və fəallıqla iştirak edirlər. Bundan əlavə, onlar tədris materialını dərk edir və uzun müddət mənimləyirlər. İKT-dən istifadə nəticəsində şagirdlərdə şəxsiyyətini müstəqillik, məsuliyyət, öhdəlik, dəqiqlik, nizam-intizam, dünyagörüş, dinləmək və lazımi qərar qəbul etmək bacarığı kimi keyfiyyətləri inkişaf edir. Həmçinin idarəetmə texnikasından istifadə, informasiya axtarışı və yeni biliklər inkişaf edir. Hər gün tələblər kompüter texnologiyasında yeni və təzə biliklər axtarırlar. İKT təbiətdə, cəmiyyətdə, inkişafda, fəaliyyətdə keçən hər hansı bir prosesi göstərməyə imkan verir.

Beləliklə, İKT yalnız tələbələr biliklərinin mənimlənməsinə deyil, həm də özünü inkişaf etdirməyə, yaradıcı və zehni inkişafa kömək edir.

Rəna RZAYEVA,
ADPU nəzdində ADPK-nin kimya-biologiya müəllimi

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor
Sarvan İbrahimov 538-21-55

Mühasibatlıq
539-67-74

Reklam və elanlar
539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılır və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı "Mətbuat şöbəsi"
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisənziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6794, Sifariş 2936

Məsul növbəçi: O.Mustafayev

"Qəhrəmanını tanı" devizi altında "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual oyunu keçirilib

Təhsil Nazirliyinin "Peşə təməyüllü siniflərin təşkili" layihəsi çərçivəsində "Qəhrəmanını tanı" devizi altında onlayn şəkildə "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual oyunu keçirilib.

Oyunun keçirilməsində məqsəd gənclərə vətənpərvərlik hissinin və vətəndaşlıq mövqeyinin aşılınması, tariximizə, milli-mənəvi dəyərlərə hörmət hissinin təbliği, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda igidlik nümunəsi göstərmiş qəhrəmanlarımızın tanıtılması, şagirdlərdə intellektual səviyyəni, dünyagörüşünü stimullaşdırmaq və peşə təməyüllü siniflər arasında ünsiyyət və əməkdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsidir.

İntellektual oyunda respublika üzrə 25 məktəb iştirak edib. Nəticələrə əsasən, I yeri Bakı şəhəri 234 nömrə-

li tam orta məktəbin "Qarabağ", II yeri Quba rayonu Alekseyevka kənd tam orta məktəbinin "Yurd", III yeri Neftçala rayonu Xılı 1 nömrəli tam orta məktəbin peşə siniflərindən ibarət komandaları tutub. Qaliblərin Fəxri Fərman və xatirə hədiyyələri ilə mükafatlandırılması nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, "Qəhrəmanını tanı" devizi altında "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual oyunu "Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilib.

Etibarsız sayılır

SSRİ-nin 50 illiyi adına Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunu 1979-cu ildə bitirmiş Sadıqova Təranə Hidayət qızına 2006-cı ildə verilmiş BB-1-002867 nömrəli dublikat diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Dövlət Texniki Kollej tərəfindən 2016-cı ildə Vəliyeva Fərqanə Əkbər qızına verilmiş AA-025795 nömrəli subbakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Biləsuvar şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbi 2019-cu ildə bitirmiş Şixəliyeva Aysu Namik qızına verilmiş E-255280 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası tərəfindən 1998-ci ildə Gülməmmədov Daşqın Gülməmməd oğluna verilmiş A-021872 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

6 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2018-ci ildə Abdullabudov Zaur Şahin oğluna verilmiş E-176938 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 260 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1992-ci ildə bitirmiş Allahverdiyev Qəzənfər İsgəndər oğluna verilmiş A-792138 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Universiteti (indiki Bakı Dövlət Universiteti) tərəfindən 1995-ci ildə Şahverdiyeva Səbinə Adil qızına verilmiş AB-1-000103 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2015-ci ildə bitirmiş Nadirov Tayfun Vüqar oğluna verilmiş A-585176 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gədəbəy rayon 1 nömrəli tam orta məktəbi 1982-ci ildə bitirmiş Abbasova İradə Hüseyn qızına veril-

miş 739174 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon Köhnəqala kənd tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Zeynalova Turanə Süleyman qızına verilmiş A-636700 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon Qovlar şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Nəsimov Coşqun Ağaverdi oğluna verilmiş 569872 nömrəli orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon Düz Qırıqlı kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 1993-cü ildə bitirmiş Salmanova Mahirə İntizar qızına verilmiş A-206871 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qəbələ rayon Çarxana kənd tam orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Ağayev Zahid Söhrab oğluna verilmiş A-140479 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 107 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2003-cü ildə bitirmiş Balakışiyeva (Əliyeva) Gülsüm Vaqif qızına verilmiş B-655384 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayon İbadulla kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2006-cı ildə bitirmiş Abdullayev Niyəməddin Dərdayıl oğluna verilmiş A-280985 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayon Çərçibogən kənd tam orta məktəbin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş Məmmədova Aysun Rasim qızına verilmiş A-893670 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayon Çomağtur kənd tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Süleymanova (Əliyeva) Gülnar Elşad qızına verilmiş A-749597 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2019-cu ildə Qədimliyyəva Dilbər Nuhbala qızına verilmiş C-036625 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abşeron rayon Saray qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbi 2020-ci ildə bitirmiş Ağabəyov Fərid Elçin oğluna verilmiş E-292042 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 225 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2019-cu ildə bitirmiş Axundzadə Fəxri Elçin oğluna verilmiş C-240225 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Faiq Şahbazlı və Arif Ələkbərov Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin prorektoru Şaiq Əsgərov atası

ƏHƏD MÜƏLLİMİN

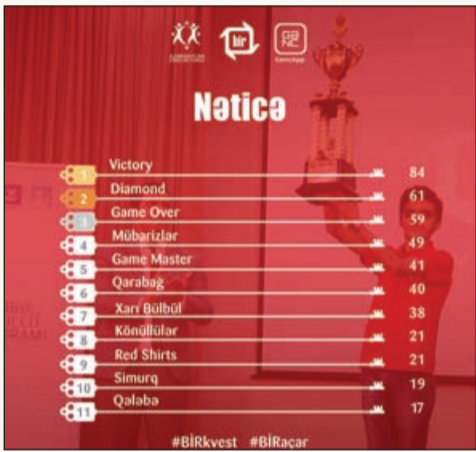
vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Könüllülüğün BİR açarı"

Layihədə 100-dən çox tələbə-könüllü iştirak edib

"Könüllülər ili" çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Gənclər Fondunun maliyyə dəstəyi və "Bir könüllü" Tələbələrə Əməkdaşlıq İctimai Birliyinin təşkilatlığı ilə keçirilən "Könüllülüğün BİR açarı" adlı layihə başa çatıb.

Tələbə-könüllülərin dünyagörüşünün artırılması, intellektual düşünmə qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə keçirilən layihədə 19 ali və orta ixtisas təhsili müəssisəsindən 100-dən çox tələbə-könüllü iştirak etmişdir. "Könüllülüğün BİR açarı" adlı onlayn kvestdə intellektual suallar Qarabağa, tarixi qələbəyə həsr olunub.

nub. Onlayn şəkildə keçirilən layihədə suallara verilən cavablardan qazanan xallara əsasən, I yeri "Victory", II yeri "Diamond", III yeri "Game over" komandasının tələbə-könüllüləri layiq görülüb.

Qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyinin "Bir" tələbə-könüllü proqramı milli könüllü platforması kimi 24 mindən çox tələbə-könüllü üzvə malikdir. Tələbələrə şəxsi inkişafı və asudə vaxtının səmərəli dəyərləndirilməsi üçün 6 istiqamətdə fəaliyyət göstərən proqram tərəfindən indiyədək 600-dən çox yerli və beynəlxalq tədbirə könüllü və təşkilatı dəstək verilib. BİR könüllü olmaq istəyənlər tələbələr www.konullu.edu.az saytı vasitəsilə qeydiyyatdan keçə və proqrama qoşula bilərlər.

"İnklüziv təhsil: reallıqlar, çağırışlar və perspektivlər"

Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə Heydər Əliyev Fondunun "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin (RİİB) icra etdiyi "Müəllimlərin inklüziv təhsil sahəsində bacarıqlarının artırılması" layihəsi çərçivəsində "İnklüziv təhsil: reallıqlar, çağırışlar və perspektivlər" mövzusunda onlayn beynəlxalq elmi konfrans təşkil olunub.

Beynəlxalq elmi konfrans 17-18 dekabr 2020-ci il tarixlərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti (ADPU) və Kanadanın Edmonton Konkordia Universiteti (Concordia University of Edmonton) ilə birgə keçirilib.

Konfransın plenar iclasında layihə rəhbəri Leyla Tağıyeva bildirib ki, bu layihənin icrası ilə inklüziv təhsil sahəsində kadr potensialının gücləndirilməsi, dərslik və digər əyani vəsaitlərin hazırlanması, inklüziv cəmiyyətin formalaşdırılması üçün ictimai maarifləndirmənin genişləndirilməsi, qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərin hazırlanması və digər istiqamətlərdə işlər görülüb. Bununla da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti mühtərəm İlham Əliyevin 14 dekabr 2017-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nda qarşıya qoyulan bir sıra məqsədlərin reallaşdırılmasına töhfə verilib.

ADPU-nun elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, professor Asəf Zamanov qeyd edib ki, layihənin icrası istiqamətində görülən işlər pedaqoji kadrların hazırlanmasına müsbət təsir

edib. Belə ki, layihə çərçivəsində beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə hazırlanmış inklüziv təhsil üzrə təlim modulunu ADPU-da 4 ixtisas üzrə "İnklüziv təhsil" fənninin proqramına daxil edilib, ADPU və onun filiallarında müasir texnoloji resurs və əyani vəsaitlərlə təmin edilən, kadr hazırlığı üçün faydalı mənbə olan inklüziv təhsil mərkəzləri yaradılıb, ADPU-da inklüziv təhsilin tədrisi ilə məşğul olan bir qrup professor-müəllim heyəti mütərəqqi inklüziv təhsil təcrübəsinə malik Portuqaliyada təlim səfərində olub.

Asəf Zamanov vurğulayıb ki, layihənin qarşıya qoyduğu mühüm məsələlərdən biri də inklüziv təhsilə elmi-tədqiqat aspektindən yanaşmaq, ölkəmizin elm və təhsil ictimaiyyətini qabaqcıl dünya təcrübəsi ilə yaxından tanış etmək məqsədilə beynəlxalq konfransın təşkil edilməsidir. Hesab edirik ki, "İnklüziv təhsil: reallıqlar, çağırışlar, perspektivlər" beynəlxalq elmi konfransın məlum qlobal pandemiya ilə əlaqədar onlayn formatda yüksək keyfiyyət və təşkilatçılıqla keçirilməklə həm Azərbaycan, həm də xarici ölkə mütəxəssisləri tərəfindən konfransda təqdim ediləcək elmi məruzələr professor-müəllim heyəti, tədqiqatçılar

və digər maraqlı tərəflər üçün faydalı olacaqdır.

Avropa İttifaqının Azərbaycandakı səfəri Kestutis Yankauskas ötən müddət ərzində layihə çərçivəsində dayanıqlı məhsullar hazırladığını qeyd edib. Səfir, həmçinin bütün şagirdlərin keyfiyyətli təhsil alması üçün elmi tədqiqatlara əsaslanan təlim yanaşmalarının tətbiqinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Təhsil İnstitutunun direktor müavini Ülker Babayeva inklüziv təhsilin Azərbaycanda təhsil siyasətinin mühüm tərkib hissəsi olduğunu, son dövrlərdə qəbul edilən qanun və proqramlarda inklüziv təhsilə xüsusi yer verildiyini vurğulayıb.

UNICEF-in Azərbaycandakı nümayəndəliyinin Təhsil proqramının rəhbəri Leyla Həsənova Uşaq Fondunun icra etdiyi oxşar layihə çərçivəsində RİİB ilə çoxistiqamətli əməkdaşlıq edildiyini bildirib. O, həmçinin inklüziv təhsilin yalnız əlilliyi olanların deyil, bütün uşaqların bərabər və keyfiyyətli təhsil almasını təşviq edən anlayış kimi təbliğ olunmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Təqdimatlar bölümündə "İnklüziv təhsilin dəstəklənməsi: nələr səmərəlidir, nələr deyil?" mövzusunda təqdi-

ADPU Edmonton
Konkordia
Universiteti ilə birgə
elmi konfrans keçirib

matla çıxış edən Kanadanın Konkordia Universitetinin prezidenti professor Timoti Lorman inklüziv təhsilin milli və beynəlxalq kontekstdə daim təkmilləşən bir proses olduğunu və mütləq islahatlarla aparmaqla buna hazırlıq olmağın vacibliyini qeyd edib.

Beynəlxalq təhsil eksperti dr. Piter Qrayms, inklüziv təhsil üzrə beynəlxalq ekspert Marika Stivens, London Universitet Kollecinin inklüziv təhsil mərkəzinin direktor müavini dr. Amel Roberts və Portuqaliya Təhsil İdarəsinin direktoru Filomena Pereira inklüziv təhsilin uğurlu tətbiqi üçün yol xəritəsi, müəllim inkişafına dair beynəlxalq təcrübə və tendensiyalar, inklüziv təhsilə dəstəkləmək üçün tədris prinsipləri, bu sahədə beynəlxalq təcrübə və perspektivlərə dair məruzə və təqdimatlarla çıxış ediblər.

250-yə qədər yerli və beynəlxalq ekspert, inklüziv təhsil üzrə mütəxəssis, doktorant, magistrant və gənc tədqiqatçıların iştirak etdiyi beynəlxalq konfransda inklüziv təhsilin fəlsəfi əsasları, hüquqi aspektləri, universitetlərin inkişafının strateji planlaşdırılmasında inklüziv yanaşma və digər istiqamətlərdə 30-dan çox maraqlı məruzələr dinlənilib, müzakirələr aparılıb.

Məlumdur ki, qloballaşan dünyada hər bir ölkənin gələcəyi hərtərəfli inkişaf etmiş, yüksək səriştə və bacarıqlara malik insan kapitalının formalaşdırılmasından bəlavasitə asılıdır. Bu hədəflərə çatmaq üçün artıq bir neçə ildir ki, ölkəmizdə gənclərin dünyanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almasını nəzərdə tutan bir sıra dövlət proqramları, layihələr reallaşdırılır. Onların arasında müxtəlif ölkələrlə ikitərəfli razılaşmalar əsasında həyata keçirilən Hökumətlərarası Təqaüd Proqramlarını da göstərmək olar. Son illərdə minlərlə azərbaycanlı gənc bu proqramlardan yararlanmaq imkanı qazanıb.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2020-2021-ci tədris ili üçün həyata keçirilmiş Hökumətlərarası Təqaüd Proqramı çərçivəsində xaricdə təhsil almaq hüququ qazanmış tələbələrə biri də Nilufər Cəlilovadır.

- Orta məktəbdə hansı fənlərə daha çox maraq göstərdiniz? Məktəb illərində hansı uğurlarınızı (müsabiqə, olimpiadalar və s.) qeyd edə bilərsiniz?

- Mən bütün fənləri eyni dərəcədə sevmişəm, amma ən xoşladığım fənlər humanitar elmlər olub. Məktəb illərində bir çox müsabiqələrdə iştirak etməyə həvəsim böyük olub. Xüsusi ilə məktəb tədbirlərində şeirlər söyləmişəm, plakat çəkmişəm, inşa yazmışam, müxtəlif viktorinalarda iştirak etmişəm. Bir sıra müsabiqələrdə birinci yerləri tutub, sertifikatlar və diplomlara layiq görülmüşəm.

- Hökumətlərarası Təqaüd Proqramının təqaüdü qazanmışsınız. Belə bir

"Azərbaycanı qürurla təmsil edəcəyəm"

Nilufər Cəlilova: "MGİMO-ya qəbul olmaq karyeramın inkişafı üçün böyük bir addımdır"

Tanıtm. Nilufər Vahid qızı Cəlilova 2002-ci ildə Bakıda anadan olub. 2009-cu ildə 20 nömrəli məktəb-liseyə daxil olub və 2020-ci ildə bu təhsil müəssisəsini bitirib. 2020-ci ildə Rusiya Federasiyasının Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr Universitetinin (MGİMO) bakalavr pilləsinə qəbul olub.

proqramın yaratdığı imkanları bir gənc olaraq necə qiymətləndirirsiniz?

- Bəli, bu il proqrama qəbul olunmuşam. Proses çox maraqlı idi. Heç bir çətinlik çəkmədim. Düşünürəm ki, bu təqaüdü qazanmaq hər bir gənc üçün böyük bir şansıdır. Təqaüd sayəsində valideynlərimdən maddi olaraq asılı olmadan ali təhsilimi uğurla başa çatdırma biləcəyəm.

- Zəhmət olmasa, ixtisas istiqamətiniz və seçdiyiniz ali məktəb barədə məlumat verərdiniz?

- Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr Universiteti beynəlxalq profili müte-

xəssislərin hazırlanması üzrə nüfuzlu universitet mərkəzlərindən biridir. Mən MGİMO-nun Beynəlxalq münasibətlər fakültəsini seçmişəm. MGİMO beynəlxalq münasibətlər ixtisas hazırlığı istiqaməti üzrə bu il qlobal reytingdə ən nüfuzlu 100 universitet sırasında yer alıb. Ali məktəbin məzunları yüksək hazırlıq səviyyəsi ilə seçilir və bir sıra dövlət qurumlarında aparıcı yerlərdə təmsil olunurlar.

- Təhsil aldığınız universitetdə tədris prosesinin təşkili barədə nə deyə bilərsiniz? Pandemiya ali məktəbin işinə necə təsir edib?

- Pandemiya Rusiyanın bir sıra ali təhsil müəssisələri kimi MGİMO-nun da tədris prosesinə təsir edib. Noyabra qədər universitetdə tədris əyani idi. Tələbələr və müəllimlər maska geyinirdi və məsafə saxlayırdı. Amma Moskvada yoluxma hallarının artması ilə əlaqədar distant təhsilə keçdik. Bir sıra əcnəbi professorların mühazirələri də artıq distant formatda davam etdirilir.

- Siz xaricdə təhsil üçün MGİMO-nu seçmişsiniz. Rusiya və postsovet məkanında nüfuzlu ali məktəbin tələbəsi olmaq sizə hansı hissləri yaşadır?

- MGİMO-nun tələbəsi olmaq məni sevinc hissləri bəxş edir. Belə bir universitetdə təhsil almağım həm mənim üçün, həm də ailəm üçün böyük şərəfdir. Mənim atam vəkildir, o, mənə bu sahəyə həvəsləndirib, maraqla aşılayıb. Mən həmişə beynəlxalq münasibətlərlə maraqlanmışam və bu universitetdə qəbul olmaq mənim arzum olub. Həmçinin, mən bu nüfuzlu ali təhsil müəssisəsinin tələbəsi olmağımla fəxr edirəm, çünki Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev məhz Moskva Dövlət Beynəlxalq Əlaqələr Universitetini bitirib. Bu, mənim üçün böyük fəxrdir.

- Bilirsiniz ki, Azərbaycan hazırda özünün şərəfli tarixini yaşayır. Torpaqlarımızın işğaldan azad olunması və böyük Qələbəmiz barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bu, doğrudan da böyük qələbədir. Çox böyük qürur hissi duyuram ki, 28 il sonra nəhayət, doğma torpaqlarımız azad edildi. Bunun üçün bütün xalqı səmimi qəlbənd təbrik edirəm! Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevə minnətdarlığımı bildirirəm. Bu yolda canlarını qurban verərək Şəhidlik zirvəsinə yüksəlmiş bütün hərbçilərimizə Allahdan rəhmət diləyirəm.

- Gələcək plan və hədəfləriniz barədə nə deyə bilərsiniz?

- MGİMO-ya qəbul olmaq karyeramın inkişafı üçün böyük bir addımdır. MGİMO-nun sayəsində xarici dilləri öyrənəcəyəm, gələcəkdə xarici ölkələrdə səfirliklərdə işləyəcək və Azərbaycanı qürurla təmsil edəcəyəm.

- Müsahibəyə görə minnətdarlığımızı bildirir və uğurlar arzulayırıq!

Oruc MUSTAFAYEV